

Narodnoobrambni Vestnik.

Naše narodnoobrambno delo.

Naši narodni obrambi so posvečene naslednje strani. Namen nam je opozarjati slovensko javnost, slovensko ljudstvo, združeno v naši organizaciji — bodisi politični, gospodarski ali izobraževalni — na važnost in pomen narodnoobrambnega dela. Odkrivali bomo rane, ki jih prizadeva tujec našemu ljudstvu, iskali zdravila, pomoči, da branimo in ohranimo, kar je našega, veri in narodu.

Potreba narodne obrambe je utemeljena v naših sedanjih narodnostnih razmerah in pa v principih katoliške morale.

Utemeljena je v naših narodnostnih razmerah: Od treh strani pritiska in prodira tujec v naše ozemlje. Nobena sredstva, pa tudi nobenih žrtv se ne straši, da le doseže svoj namen. Slovenska zemlja se krči od dne do dne; tujec jo kupuje — mnogokrat za drag denar, da naseljuje na nji protestantske Nemce. Kjer je prej delalo, molilo in trpelo Cerkev neomajno zvesto naše ljudstvo, se že dvigajo protestantske molilnice; v 16. stoletju ni mogla Lutrova vera pognati korenin v naših krajih, novi način poluteranjenja pa kaže več uspehov. Tujec zida tvornice na slovenski zemlji in zaslužuje slovensko ljudstvo tujemu kapitalu. Raznaroduje nam mladino, pri čemer ne štedi z denarjem in ne s trudom, samo da pride do svojega cilja. In to se žal ne godi samo ob mejah, tudi v srcu slovenske zemlje dela tujec mirno, premišljeno, zato pa tudi sigurno. Kapital raste z rastočo industrijo, ali slovensko ljudstvo ni deležno bogastva, ki ga ustvarja s svojim delom; bogastvo se kopiči le v rokah tujčevih, prehod od poljedelstva k industriji pomenja za naše ljudstvo prehod od samostojnega gospodarstva v delavstvo in ta prehod ima žal največkrat za posledico verski indiferentizem in narodno mlačnost, ki sta zunanja znaka socialne demokracije. Zlasti one slovenske delavske moči, ki odhajajo v tujino za kruhom, posebno na Gornje Štajersko in Koroško, tvorijo najboljši naraščaj socialno-demokratskih vrst. In kako tudi ne? Močna socialno-demokratska organizacija, ki je vzorno izpeljana po onih delavskih krajih, terorizem, s katerim nastopa nasproti vsakemu in ki ima dovolj moči, da spravi ob službo vsakega posameznika, ki bi se mu hotel upirati, a od druge strani nikake opore ne v narodnem in prav tako malo v verskem oziru; saj niti slovenske službe božje ne dovolijo tisočim graških Slovencev, ker se predobro zavedajo odločilni krogi, da bi bilo to najboljšje in edino sredstvo, ki more ohraniti naše delavstvo tudi v tujini slovenskemu ljudstvu. Ljubše jim je, da se potaplja naše ljudstvo v brezverski socialni demokraciji, kot da bi mu dovolili slovensko službo božjo in se zamerili narodnim šovinistom. Krščanski princip ljubezni do bližnjega zahteva, da temu odpomoremo, ako bi nam bilo to ljudstvo tudi tuje po krvi. Toda še več! Ti ljudje, ki se pogubljajo svojemu rodu in Cerkvi, so naši krvni bratje in Bog sam je dal s svojo zapovedjo: Spoštuj očeta in mater... zakon, ki nam nalaga do onih, ki so nam po krvi bližji, še posebne dolžnosti. Sin, ki vidi svoje starše v bedi in jim ne pomaga, brat, ki vidi svojega brata v nesreči, v nevarnosti, da se pogubi, a mu niti ne iztegne nasproti roke, da ga otmé iz potapljaljavih valov, greši zoper božjo postavo, se izkaže nevhvaležnega za dobrote, katerih ne more svojim staršem nikdar dovolj poplačati. Enake obveznosti imamo do svojega naroda, na katerega nas vežejo iste krvne vezi, in naj je tudi majhen in ubog. Sin, ki bi se sramoval svoje matere zaradi njene revščine ali skromnosti, bi je ne bil vreden. Sicer pa — dasi ni mogoče, da bi igralo kdaj slovensko ljudstvo vloge, ki so jih imeli njegovi mogočni sosedje — vendar lahko zrejo vsi oni, ki se žrtvujejo in delajo, da bi narod ostal veren in se moralno izpopolnjeval, z zaupanjem v bodočnost, da bo imel še

svojo vlogo in ne morda zadnjo. Naša narodna obramba je tudi s stališča katoliške etike utemeljena!

Narodna obramba je naloga narodno-obrambne organizacije, glasilo, vestnik tega dela pa bo naša narodno-obrambna priloga. Javno je naše delo in posvečeno blagru in napredku slovenskega ljudstva, zato ima tudi vsakdo, ki hoče z nami sodelovati, pravico, terjati od nas račun o delu. Toda narodnoobrambni vestnik nima namena služiti le štatistiki, slov. ljudstvo seznanjati samo z uspehi narodne obrambe, potrebami in krivicami, prizadetimi slovenskemu ljudstvu v narodnostnem oziru — tukaj bodi tudi središče, kjer naj se obravnavajo načrti, kako od pomoči našim narodnostnim potrebam in tukaj naj bo žarišče, ki naj razvname vse slovensko ljudstvo do večje ljubezni do rodne zemlje. S tem si stavimo torej trojno nalogo:

1. Podajali bomo slovenskemu ljudstvu kolikor mogoče jasno sliko o narodnostnih bojih, ki jih bijejo zlasti naši bratje ob meji. Ker trpi slovensko ljudstvo zlasti vsled izseljevanja, bomo posvečali svojo posebno pozornost izseljeniškem vprašanju. Popolnoma se moramo zavedati važnosti izseljeniškega vprašanja, ako pomislimo, da zapušča vsako leto na tisoče najboljših delavnih moči slovensko zemljo in odhaja v tujino, ne da bi se naseljevali kompaktno in tako ustvarili morda slovenske kolonije. Vse te številne moči in njih potomstvo so za slovensko ljudstvo, ako se ne povrnejo, izgubljene. Ker vidimo v socialni demokraciji največjo nevarnost za naše delavstvo v industrijskih krajih, koder iščejo naši delavci dela, tako v verskem kakor v narodnem oziru, smatramo tudi vprašanje delavske organizacije za del obrambnega dela. Mi ne vidimo rešitve obmejnih Slovencev v tem, da bi jim ustanavljali šole. Narodno šolstvo gotovo lahko mnogo stori, da povzdigne in vzbuji v mladini narodno zavest, ali ako se hočemo oprijeti tega kot glavnega sredstva v dosegu svojega namena, bodo naši uspehi minimalni: potem moramo zidati po vseh koroških vaseh, koder prebivajo Slovenci, po vsi Štajerski, koder so pomešani Slovenci z Nemci, in po vsem Primorju, kjer žive Slovenci skupaj z Lahi, slovenske šole. Stroški bi morda presegali direktne davke, ki jih plačujejo Slovenci državi. In uspehi? Kaj pomaga, če se nauči otrok v šoli slovensčine, a pride potem v socialno demokracijo! Dobimo vpliv do mladine in dostop do nje potem svoje organizacije in uspehi bodo sigurnejši in trajnejši, kot bi jih dosegla šola! Zato bomo posvečevali svoje delo posebno mladinski organizaciji v narodno ogroženih krajih: mladinska društva na strogo katoliškem temelju so naš ideal! V tem se razlikujemo od družbe sv. Cirila in Metoda. Seveda, liberalci, ki ljudstva ne pozna, tudi na neposreden stik z ljudstvom ne more polagati one važnosti. Ljudstvo mu je tuje, kakor je on ljudstvu tuj.

2. V listu naj bi se obravnavala važna vprašanja narodne obrambe tudi teoretično. Že v današnji številki prinašamo članek o ljudskem štetju. Ljudsko štetje je zlasti v političnem oziru velikanske važnosti za narod. Naj bi se razvila nekaka enketa o vprašanju, kako bi se dalo izvesti ljudsko štetje tudi pri nas po vzorcu Čehov! Pri narodni obrambi se moremo veliko naučiti od svojih sosedov, ako vemo, kako vršé oni svoje delo. Ako bomo spoznali načrte svojega sovražnika, nam bo lažje braniti se mu in marsikak sad njegovega dela mu bomo mogli vzeti iz rok. Naj bi se razvila tudi v tem oziru živahna debata v našem listu! Narodna obramba je pri sedanjih naših razmerah tako važna, da se mora zanjo zanimati vse slovensko ljudstvo, tembolj še vsak slovenski inteligent. Mnogo pa se lahko naučimo tudi pri Čehih in Poljaki, kako organizirati manjšinsko delo. Naša dolžnost pa bo opozarjati na važnost in pomen obrambnega dela tudi naše sosedne Hrvate, ki se še prav nič ne zavedajo svojih žalostnih narodnostnih razmer. V Slavoniji, pa tudi v Bosni bo vprašanje njihove narodne obrambe proti Nemcem,

oziroma Madžarom kmalu tako važno, kot naše na Štajerskem.

3. Pri vsem delu pa nas mora voditi en namen: vzbuditi in čimnajbolj povzdigniti v slovenskem ljudstvu ljubezen do doma. Nikakor ne stojimo na šovinistično narodnem stališču in fraza radikalnega dijaštva o absolutni narodnosti se je že tudi preživela — naše načelo je načelo krščanske pravičnosti nasproti vsem narodom, a to načelo zahtevamo, da respektirajo tudi drugi nasproti nam. Spoštujmo tujo narodnost, a ljubimo svojo narodnost, to mora biti naša maksima! Ljubili pa bomo vsak predmet trajno le tedaj, ako temelji naša ljubezen na umskih razlogih. V tem oziru vzgajati slovensko ljudstvo bodi naša tretja naloga!

Vsestransko samostojen, krepak narod s samostojno krščansko kulturo, to mora biti vzor vsakemu Slovencu. V tem se ločimo od liberalcev, da zidamo vso zgradbo narodne prosvete na podlago pozitivnega krščanstva, da vidimo srečo in rešitev slovenskega ljudstva edino v lepem, moralnem življenju vsakega posameznega, kar je pa le mogoče, ako se zavedamo svojega odnosa do Boga. Na tej podlagi je zasnovana tudi naša narodno-obrambna organizacija in v tem se loči naše delo od liberalnega. Leta 1907. so vrgli liberalci s pomočjo radikalnih študentov iz Ciril-Metodove družbe vse, o katerih so vedeli, da ne prisegajo na njihov liberalni, to je brezverski program. Pravila so sicer ostala stara, ali črka je mrtva, glavno je, kakšen duh preveva vse njihovo delo, in ta je liberalen, brezverski. In da je zadnji čas »Slovenec« odkrito nastopil proti liberalni »Cirilmetodariji«, ki je le skrita oblika organizacije one stranke, ki je že tako diskreditirana med vsem slovenskim ljudstvom, da si ne upa več pod pravim imenom na dan, je ravno popolnoma dosledno načelom, ki jih zastopa! Marsikoga je sicer ta nastop zmešal, ali one sentimentalne »poštimatevce« bi opozorili na nastop Mahničev pred 20 leti. Brezobzirna kritika prikrita liberalizma v literaturi in javnem življenju je marsikaterega takozvanega tihega kristjana zmešala, da je obsojal Mahničev nastop; danes, ko so se pojmi razbistrili in je ločitev duhov dovršena, sodimo drugače. Tako bomo uvideli tudi o »Cirilmetodariji« po nekaj letih, da je bila ta reakcija čisto naraven pojav, temelječ le na doslednosti načel. Treba je le, da boj dosledno nadaljujemo, na drugi strani pa skrbimo, da se postavi nova samostojna organizacija narodne obrambe, temelječa na ljudski podlagi. Liberalci se radi bahajo s svojimi darovi za Ciril-Metodovo družbo. Prav! Ali mi bi jim povedali, da je denar, ki ga izdajo v ta namen, njih edini narodni davek. Koliko žrtvujejo naši ljudje, zlasti duhovščina za našo ljudsko organizacijo, posebno za ljudsko izobrazbo, koliko denarja in še več časa in truda! Denar, ki ga dajo liberalci za svojo družbo, se da lepo izraziti v okroglih številkah, ki jih občinstvo potem spoštljivo čita po raznih dnevnikih, toda trud in čas, ki ga žrtvujejo naši ljudje za organizacijo, se ne dá zapisati s številkami, je imponderabile, se ne dá tehtati in ne meriti. Toda uspeh tega tihega dela je, da je danes naše ljudstvo naznotraj močno, konsolidirano, da ima lastno močno gospodarsko organizacijo, s katero bo lahko pomagalo tudi svojem obmejnemu bratu. Doba zadnjih 18 let pomenja intenzivno delo za notranjo okrepitev; sedaj, ko je naša organizacija v osrčju, v centru dobro zasnovana, nam bo lahko odstopiti del svojih moči periferiji, obmejnemu delu. Krepko in neustrašeno in z idealizmom smo šli na delo pred leti doma, prav tako in še bolj neustrašeno se lotimo, svesti si sedanjih zmag, tudi boja z zunanjim sovražnikom. Pri tem delu pa nas podpiraj Bog!

Občine

in narodnoobrambno delo.

(Govoril posl. dr. K. Verstovšek na tečaju za občinske predstojnike in tajnike v Mariboru.)

Narodno-obrambno delo, za katero se pred desetletji še ni toliko zmenilo širše občinstvo, je pri nas Slovenceh vzniklo s plemenitim namenom po nekaterih požrtvovalnih rodoljubih. Današnji je že velikega pomena, tako da ga ne smejo prezirati nobeni sloji slovenski, da se ga morajo poprijeti tudi razni zastopi in širši krogi. Slovenska javnost se bode morala vedno bolj zanimati za narodno obrambo, odkar so se naši najhujši politični nasprotniki, Nemci in Lahi, zaprisegli delovati z vsemogočimi sredstvi, da bi oslabili slovenski življenj, da bi odtrgali slovenski zemlji ped za pedjo, odtujili ljudstvo, ga ponemčili, oziroma polahonili, oropali nam slovensko vas za vasjo in na vseh straneh, na severu, vzhodu in na jugu skrčili meje slovenskega ozemlja.

Znano je dejstvo naših političnih nasprotnikov, da delujejo na vso moč v tem oziru samostojno, da jim niti ne zadošča ponemčevalni sistem dosedanjih vlad; te so jim še vse premalo in prepočasno nastopale nasproti Slovence. Vendar izpopolnjujejo povsod delovanje ponemčevalne vlade korak za korakom in pritiskajo z njo vred na Slovence po raznih društvi, n. pr. Švedmarki, nemškem Schulvereinu, raznih mogočnih nemških posojilnicah in hranilnicah, vedno z večjo silo; poleg denarnih sredstev, katerih imajo obilo in za katera imajo in najdejo vedno novih neizčrpni virov, se poslužujejo najostudnejših pripomočkov, samo da bi udušili slovenske pokrajine ob meji in udriji vedno bolj proti jugu in izožili slovenske meje. Še ni minilo dolgo časa, odkar so izdali nemški vodje samozavesten klic, da jih nobena vlada ne more ovirati in jih zadrževati v prodiranju nemščina proti Slovanom, dokler tako uspešno delujejo njih obrambna društva. In zares! če pregledamo sadove tega delovanja le v zadnjih letih, moramo priznati, da so dossegla ta društva z razširjativjo nemškutarstva več, nego so zamogle do sedaj storiti avstrijske vlade, ki so imele vedno namen vplivati ponemčevalno med Slovani, zlasti Slovenci. Resnica pa je tudi, da je bilo mogoče tem društvom doseči docela svoj namen in izvršiti začrtano delo le, ker jih je podpirala vlada, ki jim priravljala povsod pot, in ker smo Slovenci sami držali roke križem.

Nešteto nemškutarskih šol so zasedali pod vplivom nemškega Schulvereina po celem Spod. Štajerskem. Naši trgi, ki so imeli do zadnjih let le nemško-slovenske šole, ki so bile istakto za okoličane kakor za tržane, so dobili skoro vsi poleg že obstoječih šol popolnoma nemške učilnice. Ustanovil jih je Schulverein, deželni šolski svet in deželni odbor sta jih prevzela po nekaj letih njihovega obstanka v svoje skrbno varstvo. V obmejnih krajih so večinoma vse šole, ki so bile dvojezične, kot take le še na papirju. Nemškutarski okrajni sveti, ki delujejo složno s Schulvereinom, nastavljajo le zagrizen nemškutarske učitelje, ki trebijo slovensčino še iz teh dvojezičnih šol, v katerih se je do sedaj še poučevala. Žalostne izkušnje v tem oziru imamo v marenberškem in mariborskem okraju, kjer so začeli ti zastopi z nepopisno nestrpnostjo zatirati slovensko šolstvo in nastavljati renegatske učitelje; posnemati pa so jih že začeli tudi v konjškem, ptujskem in slovenjebistriškem okraju. Da bi se pečal podrobno s tem vprašanjem na tečaju za župane in občinske tajnike, pač ne kaže, tudi ne dopušča čas.

Kakor v šolstvu pritiskajo nasprotniki na Slovence ob meji zlasti v gospodarskem oziru. Švedmarka izda v tem oziru leto za letom tisočake in tisočake. Posestvo za posestvom pade ne le ob meji, ampak tudi v sredi in slovenskega spodnještajerskega ozemlja, kjer se hoče vgnezditi nemškutarstvo. v

~~~~~  
 Knpnrite le vaitalice: „U korist obmeim Slovenem“  
 ~~~~~

tuje roke. Vsi dobro poznamo to delo v St. Ilju, po marenberškem, mariborskem okraju in v naših trgih. Z judeževimi groši, kateri dohajajo v velikih svotah iz Nemčije, izdajajo naše slovensko kmetijstvo in oslabujejo vedno bolj naše gospodarstvo. Deloma nezavednost slovenskega posestnika, deloma preplačila pospešujejo nakane nasprotnikov. V zadnjem času jih izdatno podpira protestantizem; pod njegovim zaščitom naseljujejo na slovenska posestva trde Nemce, ker jim ni šlo dovolj hitro izpod rok ponemčevanje slovenskega kmeta. V vseh trgih, celo v vaseh naseljujejo svoje trgovce in obrtnike, katere podpirajo, samo da zajedajo z njih pomočjo slovenski živeli. Naseljevanje, katero je počela Šturmka z naberačenim denarjem, je veliko večja nevarnost za obmejne kraje, kakor dosedanje podpore, katere so delili raznim nemškutarskim privrženecem. Naseljevanje tujih rodbin bode izpodkopalo počasi slovenskemu zarodu moč v dotičnih krajih, da bode postal in mora postati manjšina; kot manjšina se slovensko prebivalstvo v kmečkih občinah ob meji ne more več vzdrževati in ne bode zamogo dolgo časa vztrajati. Manjka mu namreč potrebne opore, pritiska pa na njega najbolj ponemčevalno šolstvo, ki deluje sicer počasi, toda tem uspešnejše do drugega zaroda, s katerim se izvrše slovenski jezik iz rodbine in izbriše v drugem zarodu iz poprej čisto slovenske hiše.

Tudi uradništvo vpliva mnogo na hitrejši ta proces. Ni treba poudarjati, da vzdržuje uradništvo po naših trgih Spodnjega Štajerja nemškutarsvo. Kjer je strasten, napet nemškutar glavav, ravno tak sodnik, ravno tak davkar itd., za katerim plešejo vsi ostali nižji uradniki in uslužbenci, tam stoji na nemškutarskem braniku obrtniki, trgovci, mali hišni posestniki, ker so večalimanj pod vplivom teh uradov, s katerimi so vedno v stiku. Moštva ti sloji v trgih in mestih ne poznajo in jim navadno manjka še tiste samozvesti, katero ima vsak priprosti slovenski kmet. Za nemškutarsko uradništvo skrbi prav po očetovsko in skrbno nemški Volkst, ki je z vplivom nemškega ministra krajana žal dobil pri vladnih organih in višjih odločilnih uradih tako moč, da je v zadnjih letih odločeval o nastavljanju državnih uslužbencev.

Tako gre to delo nemškutarsva na celi črti roko v roko in pridobiva nad Slovenci uspeh za uspehom. Ta pritisk od vseh strani mora roditi odločni odpor, ne le posameznikov, temveč vseh slovenskih zastopov, zlasti pa občin. Protiutež, protisila in poizkus, zajeziti prodiranje nemškutarskih društev, je naloga narodne obrambe. Braniti slovensko posest, braniti slovensko šolstvo, braniti slovenski urad in slovenski jezik, spada v delokrog narodnoobrambne dela. To delo izvršujejo lahko različni faktorji, ali pojedinci, ali ljudski zastopniki, ali društva, ali v prvi vrsti korporacije, kakor so naše občine. Ravno občine so se do sedaj premalo zanimale za velevažno obrambno delo; radi tega hočemo danes le o tej obrambi zastran občin govoriti.

Slovenske občine in slovensko šolstvo.

Na prvi pogled bi mislil, da v tem poglavju ne moreš najti za občino obrambnega dela. Pogledati pa ti je treba le v nasprotni tabor, pretresovati početje nemških, oziroma nemškutarskih občin in posnemati njih postopanje napram ljudskemu šolstvu. Kjer ni zamogla nemškutarska struja vgnezditi svoje nemške šole, je delala na to, da je dobila občino v svoje roke. Z občino je padla tudi navadno slovenska, oziroma dvojezična šola. Nemškutarji dobijo v občini, če pridejo na krmilo, navadno toliko vpliva, da gredo še dobri, pristni Slovenci z njimi čez drn in strn in se tudi ne branijo njih zahtevam po docela nemški šoli. Število zavodnih slovenskih prebivalcev, ki so poprej še odločno branili slovensko šolstvo, postaja pod pritiskom v nemškutarske roke prešle občine, vedno manjše; če pride do velevažne izpovedbe glede šole, ostanejo preplašeni Slovenci doma, ker se bojijo raznih sitnostij, katere jim delajo oblasti, zlasti domača nemškutarska občina. Kakor te občine, lahko zabranjuje vedno tudi vsaka slovenska občina, ki ima odločne moče v občinskem zastopu, ustanovitev vsake javne nemške šole.

Moč, katero imajo nemškutarske občine na ljudsko šolstvo, moramo pripisovati tudi slovenskim občinam, ker ne moremo umevati, da bi se le one smele posluževati vseh sredstev, slovenske pa ne. Načelo mora tu veljati: »Klin s klinom«. Kar dela nemškutarska občina, naj dela tudi slovenska, vedno pa le z moralnimi sredstvi. Tu

gre za uspeh in končni izid. Dokler prizadevajo Slovencem nemškutarske občine krivico za krivico, ne sme biti slovenske občine, ki ne bi odbijala krivice s poštenimi sredstvi, ki so ji na razpolago. Slovenske občine so na Spodnjem Štajerskem le v obrambi nasproti prodirajočemu renegatstvu, branijo le svojo slovensko posest nasproti kričnemu nasilstvu.

Če prilagodimo ta dejstva delu za naše šolstvo, že vemo, kaj nam je tudi treba storiti glede nemškutarskih šol. Čuditi se moramo preslepljenosti nekaterih slovenskih občin Spodnjega Štajerja, ki trobijo v svet po nekaterih Štajercijancih, da bočejo imeti nemško šolo. Saj se je že večkrat dogodilo, da so občine, ki ne štejejo niti enega Nemca, zahtevale nemško šolo. Kaj takega je neodpušljivo; navesti moram te tolikrat izražene želje in grajati tako postopanje, poudarjajoč, da je treba povsod poučiti ljudi o tem velevažnem šolskem vprašanju. Priznam in dobro vem, da je v nekaterih občinah blizu trgov, mest ali zlasti ob meji mnogo ljudi, ki smatrajo znanje nemškega jezika za največjo potrebo, največji blagor in srečo na svetu. Mislijo tudi, da bodo radi tega mnogo bolj pametni in boljše umeli svoje poljedelstvo ali svojo obrt. Naloga občine je, da varuje tu vedno težnje slovenskega šolstva in pouči nezadovoljneže o tem vprašanju. Šole občine ne sme nikdar pustiti izpremeniti v dvojezično ali nemško, pač pa lahko vstreže zahtevam občanov s tem, da uvede z dovoljenjem deželnega šolskega sveta nemški jezik kot predmet. Poučevati se pa morajo in smejo vsi predmeti le v slovenskem jeziku; le takrat doseže šola svoj cilj. Uspehi pričajo, da je nemščina kot predmet, in če se ji tudi odmeri pet ur na teden, dobro napredovala. Otroci se po najnovejši metodi prav lahko priučijo nemščine, celo lažje in boljše, nego v nemški šoli. Za nas je pa merodajna skušnjava, katero imamo, da se taki otroci, ki se priučijo tem potom nemščine in slišijo vendar vse druge predmete v materinščini, nikdar ne ponemčijo, temveč ostanejo, bolj ko znajo nemški, vedno zanesljivejši, zvestejši Slovenci, to pa radi tega, ker se do izstopa iz šole učijo v vseh predmetih v materinščini; ljubezen do te se utrdi in ojači tako, da je ne more izpodriniti najbolje znanje nemščine.

To točko šolstva sem navedel radi tega, da jo poznajo glavni činitelji naših občin. Ta točka spada po mojem mnenju v obrambno delo. Mi imamo namreč na Spodnjem Štajerskem še mnogo ljudskih šol, v katerih se poučuje v prvih dveh letih v slovenskem jeziku poleg nemškega čitanja in pisanja; od tretjega leta naprej pa ne slišijo otroci niti besedice slovenske. Zdaj ko šole pride otrok do razuma, da bi zapopadel razne predmete, se mora ubijati z jezikom in poslušati tujo govorico; posledica je, da ne zna, ko izstopi iz šole, niti slovenski, niti nemški, niti ne vé, o čem se je poučevalo v raznih predmetih. Dovolj takega pouka še imamo na Spodnjem Štajerskem! Proč z njim! Dolžnost slovenskih občin je, zahtevati pravilno urejeno šolstvo na podlagi materinščine, nemščina se naj, kjer jo zahtevajo, poučuje kot predmet. Zakon nam jamči tako šolstvo. Odlok najvišjega upravnega sodišča radi jareninske šole naj bode vsaki občini podlaga za te upravičene zahteve. Torej občine na noge! Spoštovani gospodje predstojniki, svetovalci in tajniki! kjer le zasledite tako mešano šolstvo, iztrebite je! Radi Vam gremo v tem oziru povsod na roko. To šolstvo mora izginiti iz površja, ker je naravnost največja opora za ponemškutarenje naših slovenskih pokrajin. Če občine delujete proti temu šolstvu v zasnovanem smislu, storite tudi velevažno obrambno delo!

Prežalostni pojavi so pa zasebne nemške šole, poneumnjevalnice otrok naših slovenskih starišev. Žalostni so zlasti radi tega, ker se nahajajo ponajveč po naših slovenskih pokrajinah, v slovenskih občinah, v katerih so čisto neznatne manjšine našega renegatstva. Kakor gobe po dežju so iznikle te šole tekom zadnjih dveh desetletij iz tal slovenskega Spodnjega Štajerja. Nemški Schulverein je zasejal povsod svoje šole, kjer ni bilo postavno mogoče dobiti nemške šole. Marsikateri slovenski rodoljubi so se začetkoma, ko so začeli s tem šolstvom v Sevnici, Štorah, St. Ilju, porogljivo smehljali, češ, da ne bodo imele nobenega pomena. Danes nas učijo že razmere, da so nam zrastle ti mali počitki preko glave, da nam neizmerno izpodjedajo tla. Nastlali so povsod te šole v slovenskih občinah, kjer so le imeli kaj privrženec, ali delavstvo kake tovarne, ali železniških uslužbencev, ki so slepo orod-

je svojih gospodarjev. Žal, da so se jim tu pa tam pridruževali tudi domačini in polposestniki. Prizanesljivosti in brezbriznosti slovenskih občin, ki so imele večkrat v rokah, je to šulferajnsko šolstvo dolžno največ hvalje. Nikdar bi se namreč ne moglo tako hitro razprostrati po celim slovenskem ozemlju, če bi le bilo nekoliko odpora merodajnih krogov, zlasti pa občin. Opozoril bi Vas samo rad na težave, katere bi delala nemška občina Slovence, ki bi hoteli danes v nji kako zasebno slovensko šolo vstanoviti za veliko manjšino Slovencev, ki bivajo v dotični nemškutarski občini. Če ni prostora, oziroma zemljišča v slovenskih rokah, če ni že primerne stavbe za slovensko šolo, sedaj sploh ni mogoče misliti v nemškutarski občini priti s slovensko šolo do cilja. Občina deluje z vso silo, da Slovenci ne dobijo niti zemljišča, in če imajo to oskrbljeno, jim na vse mogoče načine nasprotuje občina pri stavbi, tako da mora odločevati in reševati preprič vedno kaka višja instanca, ki konečno prizna pravico potem, ko že poteče več let in razmere oslabijo docela pomen slovenske šole katerega bi imela, če bi jo dobila slovenska manjšina pravočasno.

Zakaj bi ne delovale tudi slovenske občine na tem polju? Zaviranje ustanovitve šulferajnskih in zasebnih šol v slovenskih krajih naj bode glavni del obrambnega dela vsake občine na Spodnjem Štajerskem. Občina lahko na razne načine ovira to prodiranje šulferajnskega šolstva. Sredstev ima dovolj, tudi zakonitih, s katerimi se lahko dolgo časa brani uspešno. Občina mora paziti na prodajo primernih stavbenih prostorov, mora pravočasno poseči vmes in zabraniti, da ne pridejo primerna zemljišča v ta namen na prodaj. Občina ima po občinskem redu veliko moč glede stavb; tu lahko nasprotuje nemškemu društvu, ki hoče postaviti šolo; ustavlja se pa tudi lahko otvoritvi šole same. Po raznih občinah, krajevnim razmeram primerno, najdemo vedno vzrok, ki zadržujejo uspešno napredek tega šolstva.

Ni čuda, da je prepregel Schulverein v kratkem času kakor s kako mrežo celi spodnji Štajer s svojimi postojankami! Našel ni v občinah nikjer nobenega odpora. Dolžnost slovenskih občin pa je, posluževati se vseh dovoljenih sredstev zoper nemško šolstvo. Če vdarši nasprotnika v narodnem oziru še tako hudo, nikar ti ni treba biti žal.

Zato se ni treba slovenski občini nikdar ozirati na svoje nemškutarske soobčane, kadar gre za upravičeno obrambo slovenstva. Kako delajo nemškutarske občine z nami? Zatreji hočejo povsod vsak slovenski živeli, to je njihov namen. Cilj slovenske občine pa bodi zatreti nemškutarsvo. Dovolj je na razpolago sredstev, da se brani slovenski značaj občine in se šulferajnski ponemčevalnici izpodkopljejo tla.

Naseljevanje in izseljevanje.

Do zadnjih desetletij to vprašanje ni bilo tako pereče za Sp. Štajer kakor danes. Ljudje so ostajali na domači grudi, živeli so v svoji rojstni hiši in obdelovali sami svoje domačije. Redko so zapustili rojstno vas, redko so šli iz svoje občine, redko iz lastne župnije. Promet in ugodna zveza na vse strani sta povzročila v tem oziru veliki prevrat. Dobre in primerne zveze med raznimi kraji so razrušile prejšnjo družabno in družinsko življenje, ki je bilo še vedno vkoreninjeno na podlagi rodbinskega življenja naših prednikov v daljni prošlosti. Začelo se je gibanje slovenskega ljudstva iz kraja v kraj, iz vasi v trge, iz kmečkih občin v mesta. Le dežela je dajala od dobe do dobe mestom in trgom, ki postajajo vedno večji, novega naraščaja. Sedaj pa že opazujemo žalostno dejstvo, da se prebivalstvo iz kmečkih občin naravnost zateka v mesta in industrijalne kraje, kjer se naseljuje in si vstanavlja novo domačijo ali vsaj novo rodbinsko življenje. To spričujejo dovolj razne priložbe gospodarjev, ki ne morejo dobiti poslov in ne morejo povoljno obdelovati polja radi pomanjkanja delavskih moči. Kmetijstvo propada radi tega očividno. Vzrokov za to vrvenje iz dežele nam danes ni mogoče naštevati, bi šli s predmetom predaleč, če bi se hoteli pečati s tem vprašanjem.

Neovržena resnica pa je, da vsled teh nezdravih razmer peša gospodarstvo v marsikaterih krajih. To je tudi glavni del velike škode, katero povzroča slovenskemu ljudstvu preveliko izseljevanje. Poleg te gospodarske strani se ne sme podceniti škoda, katero trpimo v narodnem oziru. Razmere v naših trgih, tem bolj v naših mestih in industrijskih krajih so take, da se mora delavec odtujiti narodu, če ne on in njegova žena, pa otroci, ki so žal v teh

krajih izdani na milost in nemilost nemškim šolam. Smelo trdim, da se največ teh slojev, oziroma izseljencev pogubi največje število v žrelu nemškutarsva. Dovolj žalostnih slučajev poznamo na prim. v mariborski okolici, kjer imamo stotine slovenskih rodbin; stariši kot pristni Kranjci še niti nemški ne znajo, toda otroci čutijo tem hujše nemški, ker se jim je vcepil ta duh v šoli in v uku raznih obrti.

Občina ima tudi zastran izseljevanja dovolj prilike storiti svojo narodno dolžnost in to njeno delo mora biti del narodne obrambe.

Občinski predstojnik naj gre vedno izseljencem, ki se pri njem zgledajo, na roko dejanski in s svetom. Kjer se le da, če so za dotične, ki se nameravajo izseliti, življenjski pogoji v domači občini ugodni, zlasti če je obitelj poštena in pridna, da se lahko doma preživi, naj se odvrne od svojega sklepa z dobrim nasvetom. Opozoriti je treba ljudi, ki ne poznajo mestnega življenja, da je ravno v mestih in industrijskih krajih včasih najhujša beda, kakršne ljudje na deželi niti ne poznajo. Če so pa razmere take, kar se gotovo često pripeti, da so rodbine prisiljene se izseliti, potem je treba pouka. Občinski predstojnik ne sme nikdar pozabiti svojih bivših občanov opominjati na dolžnost, katero imajo do domače slovenske zemlje, do slovenskega jezika in do slovenskega naroda. Te dolžnosti vsakega človeka so take, kakor dolžnosti, ki jih imamo do lastnih starišev. Čut za te dolžnosti mora preiti tudi priprostim ljudem v kri; ta čut morejo priprostim ljudem, predno zapustijo slovensko zemljo, vzbujati občinski predstojniki. Ta naloga vsake slovenske občine je nekaj vzvišenega. Vse slovenske občine na Spodnjem Štajerskem bi morale biti v tem oziru edine in bi se morale zavezati, da delujejo pri izseljencih, naj bodo hlapci ali dekle na to, da jim priporočajo slovenske družbe in slovenska društva, ki so v dotičnih mestih. S. K. S. Z. je izdala že sličen oklic in položila temelj. Društva v teh krajih bi morala biti pravo ognjišče vseh slovenskih slojev, ki se zatekajo iz dežele v mesta in industrijske kraje.

Občinski urad bi moral društvom vedno tudi naznaniti prihod takih izseljencev v mesto, da se društvo pobriga za nje. Dobro pa vem, da se čutijo vsi domačini, ki pridejo iz dežele v tujino, v slovenskih društvih, domače; za take se ne bode treba bati, da bi se potem izneverili svojemu narodu in veri. Po mojem mnenju bi se dal tak stik prav lahko izvršiti; seveda bi se morale občine in župnijski uradi skupno vstrajno zanimati za izseljevanje. Priporili bi na ta način v narodnem oziru mnogo, ker bi preprečili, da bi ne vzgajali toliko renegatstva, ki nam zadaje najhujše udarce.

Občina mora paziti tudi na naseljevanje. Saj je vendar v njenem lastnem interesu, da se ne vršijo preveliki prevrati med domačimi posestniki, da ne nastopijo namesto domačinov tujci, ki so občini včasih veliko zlo. Občinski zastopniki pač lahko preprečijo prodajo kake kmetije, saj imajo med gospodarji dovolj vpliva. Občinski zastop mora vzgajati ljudi v občini, da ne dajo niti ped zemlje nemškutarju, če pride še tako ponižno in nedolžno moledujoč. Poznam nekaj občin, v katerih so merodajni gospodarji takega ponosa, da ne pripuste niti sežnja zemlje tujcu. Ta ponos je na pravem mestu zlasti nasproti našim renegatom. Načelo naj bode vsem: V obmejnih krajih niti ne ped zemlje, če jo renegat plača tudi z zlatom! Občina zabranjuje povsod, kolikor se le da, prodajo slovenske zemlje in ovira naseljevanje nemškutarsva ali nemških tujcev!

Občina zamore biti in mora biti največja zagovornica slovenskega jezika.

Dolžnost vsake občine je, da odločno uraduje v slovenskem jeziku z vsemi oblastmi. Ni nobenega gospodarja, če je še tako neodvisen, ki bi v tem smislu lahko tako uspešno deloval kakor občine same. Občine imajo jamstvo za svojo upravo v zakonodajstvu. Nihče, niti najvišje oblasti, je ne morejo prisiliti k nemškemu uradovanju. Ta boj je pri nas končno izvojevala slovenska kmečka občina Kokarje. Izključno slovensko uradovanje naših občin je velikega pomena. Zakaj primora oblasti, da nastavlja naše slovenske sinove v uradih; dobro vemo, kako težavno dobijo slovenski uradniki mesta; poprej se je uradovale le nemški, zato so nastavljali tudi same nemške uradnike. Da uradovanje po tujcih ni primerno razmeram, to mora pač vsakdo uvideti. Kako naj nas v naših težnjah podpirajo uradniki, ki ne poznajo naših razmer in jih nečejo poznati? Tre-

ba mi ni povdarjati, da uradniki iz slovenskega ljudstva boljše presodijo naše težnje, nego tujec, zlasti če mu je že iz mladih let vcepljena mržnja do vsega, kar je slovensko. Že iz praktičnih ozirov moramo stremiti po tem, da dobimo povsod slovenske uradnike, poleg tega se pa s tem večja naš narodni kapital, če dobijo slovenski sinovi boljše službe v uradih. Znano pa je dejstvo, da dobijo Slovenci le tam boljše službe, kjer jih je nujno potreba. Potreba se pa dandanjši kaže najbolj od znanja jezika. Mislite gospodje, da se naši nasprotniki učijo slovensčine za zabavo? Oni hočejo le izpodrivati slovenske uradnike tudi zanaprej, kakor so jih do sedaj. Da se učijo slovenski, kaže dovolj, da je znanje jezika za njih namješčenje glavna stvar. Zahteva po slovenskem uradovanju je torej upravičena in se mora zlasti od strani občin varovati dosledno. Z vsestranskim slovenskim uradovanjem občin se daje šele med širjo javnostjo našemu ozemlju pravo lice pristnega slovenstva.

Vsaka občina mora skrbeti, da kaže občina tudi na zunaj popolnoma slovensko lice.

Gospoda! mislite li, da so se mesta Maribor, Celje, Ptuj, brez vsakih razlogov branila slovenskih napisov in jih hotela protizakonito zatreti? Namen je dalekosežen. Ti mestni zastopi ne dopuste slovenskih napisov, da bi se z njimi ne kazalo že javno, da stanujejo v teh mestih tudi Slovenci. Javnost ne sme zvedeti, da je mestno prebivalstvo dvojne narodnosti. Kakor je dokazano, da je v njih precej slovenskega življa, se mora tudi prečestevati in se mu ne sme kratiti narodnostnih pravic. Da lažje izvršujejo svoje vsenemške načrte, kažejo tudi na zunaj, da v mestu ni drugega kot le nemški srednji stan. Kakor delajo to vse nemške občine, morajo skrbeti tudi slovenske. Občina naj ne privoli nikjer nemških javnih napisov; kar spada v njen delokrog, stori lahko sama brez vsake ovire; pri občanah, zlasti obrtnikih in zasebnikih lahko vpliva na dober način, da ti ne razobešajo iz nevednosti nemških napisov. Skrb občinskega zastopa mora toraj biti, da ima slovenska občina do cela slovensko lice na zunaj.

Preidemo k važni točki, katero poznamo dosedaj kot edino pod imenom »narodno obrambno delo«.

Občina podpiraj gmetno narodna obrambna društva.

Razun navedenih točk, s katerimi lahko občina mnogo stori za Slovenstvo, ne smemo pozabiti denarnih prispevkov, ki jih vporabljajo narodnoobrambna društva v dosego svojega namena. Nemške občine, nemška javna zastopstva naj dajejo slovenskim občinam v tem oziru dober vzgled. Deželno zastopstvo, kateremu so podrejene občine, dovoljuje za najbolj nasprotna društva, Südmarko in Schulverein vsakoletne stalne podpore.

Le malo slovenskih občin je, ki podpirajo s svojimi letnimi prispevki narodnoobrambna društva. Toda niti ene slovenske občine naj ne manjka na listini podpirateljev! Nikdar ni upravičen izgovor radi slabega gmetnega stanja občine. Če ne zamore podariti velike vsote, zadostuje tudi deset kron, ker pokaže občina vsaj svojo dobro voljo in dokumentira s tem zastopstvo, da umeva važnost celega gibanja in podjetja. Podpore v ta namen bi morale biti v proračunu kot redni letni izdatki. Posebno v slovenskih občinah, v katerih imamo precej veliko nemškutarsko manjšino, naj zastop nikdar ne zamudi, nakazati kolikor mogoče večjih podpor za obrambna društva, da na ta način prisilimo renegatstvo, da prispeva poleg z davki v namene, s katerimi jih lahko bičamo, kakor to blago delo povsod izvršujejo nemške občine, v katerih so Slovenci čisto celo veliki davkoplačevalci.

Delujte torej, župani, svetovalci in tajniki, v svojih občinah, da ne zaostane, niti ena naša slovenska občina ki bi ne položila vsakoletnega daru v namen narodne obrambe! Občine bodele podpirale s tem prepotrebno gibanje na Slovenskem, vplivale bodele pa tudi vzgojevalno na ljudstvo.

Ljudsko štetje.

Ljudsko štetje je velike važnosti. Do sedaj se je tudi za to vprašanje premalo brigalo. Slovenske občine so poklicane, da pazijo na pravilno ljudsko štetje, zlasti glede narodnosti. Mi poznamo naše uradnike predobro, poznamo zlasti v nemškutarskih občinah predstojnike, ki kar čez noč prekrstijo slovenske prebivalce v nemške, samo da naštejejo na slovenskem ozemlju več nemškutarjev oziroma posilincev. Število prebivalstva po narodnosti

ima mnogokrat v važnih narodnostnih vprašanjih glavno ulogo. Iz lastnekušnje Vam lahko zatrjujem, da se nasproti višji oblasti zamore ljudski zastopnik sklicevati le na število slovenskega prebivalstva v kraju, kjer hoče doseči narodnostnih pravic. Občina ima štetje precej v rokah. Kjer se po briga občinski predstojnik za štetje, se ne prigodi žalostnih slučajev, da se v občinah, v katerih čisto ni niti enega Nemca, pripozna večina prebivalstva za Nemce. Navedem le en slučaj: V Hotinji vasi in Orehovi vasi pod Mariborom se je naštel leta 1890 vsega skupaj 186 Nemcev in 334 Slovencev, pri štetju leta 1900 pa 617 Slovencev in nobenega Nemca. Kako je to mogoče? Med to dobo je postal tam župan Vam dobro znani poslanec Pišek. Vprašam Vas, ali je mogoče tovariš Pišek v dobi desetih let kar vseh teh 186 Nemcev v topli vodi požrl? Kje so pa ostali, ali so izumrli? Nikakor, vsi so še na domači grudi. Štajercijanstvu je strl Pišek kot župan glavo in kar čez noč so postali zopet vsi Slovenci. Ta primer samo za dokaz, koliko lahko v tem oziru deluje občinski predstojnik.

Zlasti je treba paziti na ljudsko štetje v nemškutarskih občinah. Velika manjšina nemškutarskega prebivalstva na slovenski zemlji daje pri vladi za nasprotno stranko izdatno moč, da ta podpira prerada njih stremljenje. Z iztrebljenjem nemškutarjev iz uradne statistike pri ljudskem štetju pobijamo moč nemškutarstva, storimo veliko narodnoobrambno delo.

Opozarjamo torej vse gospode na ljudsko štetje letošnjega leta t. j. leta 1910. Pri političnem prevratu, ki se mora vršiti v nedoglednem času v Avstriji v prid Slovanom, bi nazadovanje Slovencev po številu jako slabo vplivalo in oslabilo naše politično stanje. Ne zamudite torej prilike in vplivajte povsod na sosednje občine, da ne vtepejo po nepotrebnem »pristnih germanov« v statistiko. Ljudsko štetje je za splošno Slovenstvo veliko večje vrednosti, nego marsikatera slovenska narodna veselica. Štetje je take važnosti, da bomo morali mi od strani obrambnih društev sami uvesti lastno štetje in kontrolirati uradne številke. Javljam Vam lahko, da se S. K. S. Z. v Mariboru že posvetuje z obrambnim odsekom S. K. S. Z. v Ljubljani, v koliko bi posegli v to delo. Potreba bi bilo vsaj v obmejnih krajih povsod nadzorovati štetje. To nadziranje je pa mogoče le uvesti z velikimi denarnimi žrtvami, katerih pa mi še nimamo. Zato pozivljam Vas, da storite v svojih občinah vsi svojo dolžnost in varujete slovensko posest.

Zavarovalnice.

Zavarovanje naših poslopij po deželi je že splošno. Ni niti koč, niti hiše, niti palače, katera bi ne bila zavarovana proti požaru. Tega davka so se ljudje že tako privadili kakor cesarskega davka. Toda pogledimo si natančneje, v katere blagajne teče ves slovenski denar. Večina nemške, židovske in laške banke in zavarovalnice imajo od tega svoj dobiček. S tem dobičkom si delijo mogočež svoje dividende leto za letom; nebrojno uradnikov se masti ob dobri plači. Ti uradniki so naši največji politični nasprotniki; s svojim lahkazasluznim denarjem podpirajo kar po tisočakah Rossegerjev sklad in Lega nazionale. Denar slovenskega zavarovanja gre torej deloma v društva, ki nam zjedajo tla. To dejstvo mora spoznati vsak kočar, vsak gospodar. Dolžnost naših predstojnikov pa je, ljudem na deželi poučevati in jih prilično opozarjati na slovenske zavarovalnice, zlasti pa na Vzemno zavarovalnico v Ljubljani, ki je poleg tega, da je slovenska, še tudi najbolj poceni. Tudi v tem oziru lahko stori občina po svojih predstojnikih mnogo obrambnega dela; ne bodem pa nadalje govoril še o geslu: »Svoji k svojim«, ker sem prepričan, da že vsi dovolj razumete, kedar in kje je to posebno umestno.

Velecenjeni možje! Podal sem nekoliko točk obrambnega dela za naše slovenske občine. Čas ne dopušča, da bi se še bavil z nekaterimi drugimi vprašanji. Toda upam, da sem vsaj nekoliko opozoril zastopnike občin, da je mogoče občinam mnogo sodelovati v obrambnem delu in da to ni samo smatrati edino le za nabiranje prispevkov in denarnih sredstev. Menim pa, da je to vprašanje velevažno za vse slovenske občine. Gotovo so marsikateri občine, ki niti ne čutijo potrebe kakega odpora, ki niti ne umejo prav narodne obrambe, ker ne čutijo na lastni koži in lastnem mesu udarcev, katere zadajajo nasprotniki v obmejnih krajih. Živo potrebo narodne obrambe mora pa spoznati vsaka gorska občina ravno tako, kakor jo čuti občina v dolini ali ob meji. Le skupno delo bode nas ojačilo,

s skupnim odporom bomo uspešno zajezili pot, preko katerega ne more in ne sme prodirati nemškutarstvo in lahonstvo v slovensko ozemlje. Pozivam Vas, cenjeni predstojniki, svetovalci in tajniki, širite te misli narodne obrambe v kmečkih občinah med svojimi sosedi in poučujte jih o tem predmetu, opozarjajte sosedne občine na velevažno delo z dobrim vzgledom! Če bomo vsi na braniku, se nam ne bode treba bati, da bi naš politični nasprotnik tako zanaprej prodiral čez naše meje, kakor je do zdaj.

Vsi na krov! Zmaga bode naša! Domovina naša bode stala, ne da bi se ji prestavili mejniki! Za to uspešno delo: Pomagaj Bog!

Ljudsko štetje.

Bliža se čas, ko bodo zopet tisoče in tisoče Slovencev položili v grob. Kljub priznanemu dejstvu, da se Slovenci bolj množimo nego umiramo, bo stopil v javnost glas: Slovenski narod izumira. Saj ne vlada kuga med nami! Ne, imamo pa nekaj hujšega, in to je ljudsko štetje s svojim največjim strupom: občevalni jezik.

Pri zaspanosti, nezavednosti, omahljivosti in plašljivosti premnogih izmed ljudstva in velikanski brezbriznosti slovenske inteligence, in dalje pod pritiskom znanega nemškega terorizma in pod skrivnostnim plaščem državnega zakona in ministrskih ukazov o ljudskem štetju, že danes lahko trdimo brez ugovora, da bo prihodnje ljudsko štetje, ki se bo vršilo v mesecu januarju leta 1911 po stanju 31. decembra 1910 — položilo zopet tisočero množico obmejnih Slovencev po Koroškem, Štajerskem, v Trstu in Goriški, — da še v središču — na Kranjskem smo v nevarnosti — v narodni grob. To je gotova stvar, izpričana od dejstev, in vendar nikjer odločnega odpora, nikjer znamenja odločnega gibanja za rešitev tisočeri bratov. Ali naše srce ne pozna narodne občutljivosti in slovensko govorjenje o narodnem delu enkrat odločnega dejanja?

Naj ta sestavek z zvonjenjem velikonočnih zvonov pokliče vse slovenske kroge, da store zadnjega polletja, ki nas še loči od ljudskega štetja, kar je pač storiti mogoče. V več člankih bomo odslej za naprej razkazali pomen in ureditev ljudskega štetja, da podamo našim županstvom, narodnoobrambnim delavcem in vsej javnosti dovolj pojasnil in nasvetov, kako se imamo braniti za vsako slovensko dušo. Za danes podamo najvažnejša določila zakona o ljudskem štetju; ministrskega ukaza o prihodnjem ljudskem štetju še ni, izide šele julija ali avgusta, zato se lahko oziramo na zadnjega iz leta 1900, ker se najbrže tudi novi ne bo v stvarih, ki so za nas največjega pomena (občevalni jezik in krajevna imena) ne bo spremenil nam v korist.

Zakon z dne 29. marca 1869, d.ž. 67, je podlaga ljudskemu štetju. Važnejši kot pet njegovih členov je »Predpis za ljudsko štetje«, obstoječ iz 35 paragrafov. Prvi oddelek predpisa ima naslov: Priprava za ljudsko štetje. Poglavitna določila teh desetih paragrafov so: Vsaka hiša imej svojo štev. (§ 1). Naslednji §§ 2 do 8 niso posebne važnosti; pač pa §§ 9 in 10, ki sta tako zamazala lice naših slovenskih krajev. § 9 zahteva, da se pri vходу in izhodu v vsak kraj na občinske stroške napravi krajevna tabla, ki imej napis kraja, občine, političnega okraja, in pri krajih, ki leže v obmejnih carinskih okrajih, še to oznamenilo. Na podlagi § 10. določa deželna vlada, v katerih deželnih jezikih naj se napravijo napisi. Kaj so določile naše deželne vlade, vemo, in to pači slovensko lice naših dežel.

Drugi oddelek predpisa določuje način štetja. Kdo ima ljudsko štetje v rokah? V § 11 stoji, da izvršujejo ljudsko štetje občine in politične oblasti (okrajna glavarstva). Popišejo se posamezna stanovanjšča (hiše) po posameznih stanovanjih. V deželnih stolnih mestih in v onih mestih, ki imajo lastne statute, izvrše ljudsko štetje popolnoma občinski uradi (§ 12). Pri tem določilo pomislimo, da imajo v Trstu in Gorici Italijani, v Celovcu in Mariboru in Gradcu pa Nemci občinske urade v svojih rokah. Važen je oni del tega paragrafa, ki določa, da izpeljejo ljudsko štetje ravno tako tudi one krajevne občine okrajnim glavarstvom podrejene, katerim deželna politična oblast »nach Maßgabe ihrer Eignung« — po zmovernosti — popolno to delo v njih krajih prenese. Da bi dobile to delo obmejne naše občine v svoje roke, nimamo vzroka pričakovati. Drugod po deželi pa vodi ljudsko štetje okrajno glavarstvo po svojih popisovalnih komisarijih. — § 14 določa: V vsaki občini se mora

štetj vse navzoče (domače in tuje) prebivalstvo in ločeno še navrh odsotne domače prebivalce. K domačim se ne šteje samo onih, ki imajo v občini domovinsko pravico, ampak tudi one državljane, o katerih se ne ve, kje imajo domovinsko pravico; vsi drugi so tujci. Med točkami, katere ta paragraf omenja kot važne pri štetju, jezika sploh ne najdemo, šele poznejši ministrski ukazi so vpeljali »občevalni« jezik.

Ločiti moramo vedno, ali vodi štetje občina ali glavarstvo. V občinah, to je večinoma po mestih, da občinski urad hišnemu gospodarju za vsako stranko, to je za vsako posamezno stanovanje, eno naznanilnico. Vsaka hiša dobi pouk, kako izpolniti naznanilnico, ki naj kroži po hiši (§ 16). V naznanilnico se vpišejo ne samo vse v stanovanju stanujoče osebe, če so tudi začasno odsotne, ampak tudi njihovi odsotni, druge stanujoči otroci, dokler so še nesamostojni (§ 17). Za stanovanjske stranke, ki ne znajo pisati, izpolni hišni gospodar, za podnajemnike glavni najemnik stanovanja. To je važno za naše analfabete po mestih in neoznjenjene moške in ženske delavce. Če ne bodo pazili, jih gospodar ali glavni najemnik s čarobno čudodelnim sredstvom »občevalnega« jezika spremenil v hipu v Italijane in Nemce.

Po deželi bo pa hodil popisovalni komisar, ki bo zahtevane podatke zapisaval v zapisnice (popisovalna pola, Aufnahmsbogen) po ustnih izjavah rodbinskih poglavarjev. To je važno. V obmejnih krajih so popisovalni komisariji ljudje, ki niso prav prijazni našemu narodu.

V 13. rubriki zapisnic stoji naslov: Občevalni jezik. Kaj je to, ali jezik, ki ti ga je dala mati z mlekom, ali jezik, ki ga govoriš v davkariji, ali jezik, ki ga rabiš v občevalju s tujci druge narodnosti, prebivajoče v tvoji vasi, ali je to jezik, ki ga rabiš nasproti tovarniškim mojstrom, ravnateljem tvornice, svojemu gospodarju ali gospodinji. — Dragi moj, mi ne vemo, kaj je občevalni jezik, tudi mnogo okrajnih glavarjev na to vprašanje ni vedelo odgovoriti; vemo pa to, da to ni materin jezik. In tu je največja nevarnost za nas. Ali nam morda ukaz notranjega ministrstva z dne 25. avgusta 1900 nudi kako razlago in oporo, da branimo svoj jezik. Ta ukaz pravi o »občevalnem« jeziku: Za vsako osebo naj se pove jezik, katerega rabi v navadnem občevalju, vsekakor pa samo eden izmed tu imenovanih: nemški, češko-moravsko-slovaški, poljski, maloruski, slovenski, srbo-hrvaški, italijanski - ladinski, rumunski in madjarski.

Ta ukaz našega jezika ne varuje, ampak v najhujšo nevarnost postavlja. Zakaj? Slovenski koroški kmet govori nemški s svojim sosedom Nemcem, gostilničarjem Nemcem, v davkariji, sodniji se sliši slovensko zelo malo, na železnicah in kolodvorih moraš govoriti nemški, v tovarni istotako, dekla, hlapec, služkinja istotako. To je v »navadnem občevalju« in sedaj prestejte tiste tisoče Slovencev, ki morajo tako »navadno občevali« ali v nemškem in italijanskem jeziku. Germanizacija na podlagi predpisov in sedanjih razmer, je edini namen »občevalnega« jezika.

Edino sredstvo, da tu rešimo svoj jezik, je odločnost § 13 predpisa zakona o ljudskem štetju z dne 29. marca 1869; pravi: Komisar zapisuje po ustnih izjavah. Slovenski oče izjavi zase, za svojo ženo in otroke, da je tvoj občevalni jezik slovenski! Nikar se ne daj premotiti od raznih vprašanj komisarija in opazk: »Saj z Nemcem govorite nemški«, »v tvornici z gospodi nemški«, tedaj je nemščina vaš »občevalni« jezik. Komisar nima pravice tako vplivati nate, kajti ministrski ukaz z dne 25. avgusta leta 1900 pravi: Da se poistini (resnično izve), katerega teh jezikov je označiti za občevalni jezik oseb, ki jih je vpisati, naj popisovalni komisar vpraša rodbinskega glavarja in naj se ogiba vsake zmote s tem, kako vpraša in pa vpliva na odgovor na to vprašanje. Tvoja pravica je, ako se ustaviš takim vplivom in nikakor ne podpiši na popisovalno polo svojega imena, ako ni zapisal komisar v rubriko to, kar si mu ti ustno izjavil. Po § 30 zakona si lahko nakoplješ »za neresnične podatke« še kazen do 40 kron ali štiri dni zapora.

Obmejni Slovenci, skrbite in pazite drug na drugega, da vpišete slovensčino za svoj »občevalni« jezik!

V prihodnjem članku o delu občin in naših narodnih obrambnih delavcev pri ljudskem štetju.

Mali obrt in Slovenci v mestih in trgih.

Celovec, 21. sušca 1910.

Občeznano je dejstvo, da dobivajo mesta svoj nov in zdrav naraščaj z dežele. Ta pritok iz dežele se deli vobče v tri dele: dijakke, delavce in male obrtnike. Z vne mo se je začelo vsestransko skrbeti za dijaštvo, da se ne zgublja v mestnem šumu, da se ne odtuja je, več tako številno narodu. Širi se gibanje, da se ohrani delavstvo vdano svoji domovini, katoliški Sloveniji. A nihče se ne briga, posebno v obmejnih trgih in mestih za tretji del dotoka z dežele, za male obrtnike. Zdi se, kot bi se vsiljevalo javnosti mnenje, da mali obrt nima bodočnosti, češ, da trajno ne more vzdržati konkurence veleobrata, industrije. Toda vedno večje zanimanje za male obrtnike, ki se opaža zadnji čas pri javnih in zasebnih činiteljih nam svedoči, da prihajajo vedno širši sloji do prepričanja, da se mali obrt ne sme omalovaževati, ampak da zasluži negovanja. Opaža se to celo že pri naši vladi, ki v zadnjem času s precejšnjo vne mo dela na to, da reši mali obrt iz težkega položaja, v katerega ga je spravila industrija, potom pospeševanja obrtnih organizacij glede skupne dobave surovin in dobave hitrega ter cenega kredita in potom oskrbe dobrega trga. Ali bi bilo napačno, če bi se tudi med nami zbudilo zanimanje za mali obrt ne samo zbog splošne potrebe, temveč posebej šb iz narodnih ozirov?

Ne pozabimo sledečih treh dejstev: da pripada velik del mestnega in tržkega prebivalstva malim obrtnikom, da dobiva ta del prebivalstva svoj najboljši dotok z dežele in da je ta stan skoro izključno svojemu narodu nasprotnega mišljenja. To zadnje je največji vzrok, da imamo toliko nemčurskih trgov in mest na slovenski zemlji, med tem ko je drugo nekaj ka žipot za odpravo tretjega in prvo porok, da si bomo z obrtniki pridobivali nazaj trge in mesta.

Nemčurski trgi in mesta so rana na narodnem telesu, in odkod izvira ta rana? Oglejmo si vire, ne da bi se iz posebnih vzrokov natančneje ozirali na to, kako naj se odstranijo! Večinoma se dajo te rane deliti v tri vrste.

Nepokvarjenega dečka pripelje oče v obrtvalnico, a ne traja dolgo in vsi dobri nauki, ki mu jih je dala skrbna mati za novo življenje so pozabljeni. Mladi vajenec se je že prilagodil »miljeju«, mišljenju svojih starejših tovarišev, vera mu je postala zasebna stvar in ljubezen, spoštovanje do domovine, še nežno cvetko, vsajeno v zgodnji mladosti in otrokovo srce, je udušil šum v besedah mednarodnih kričačev. Narod mu je postal ravno dober še, da se na njem vadi v zaničevanju, ali celo v pestenju, kakor kažejo razni skupni izleti iz mest in trgov »ins bedrohte deutsche Gebiet«, v slovensko okolico, kajti vsi taki izleti obstoje večinoma iz vajencev in pomočnikov raznih obrtov. Mladi obrtniški naraščaj zahaja torej v slabo tovaršijo, pogreša dobrega prijatelja, bodisi zasebnika, bodisi društva, glede vere postane mlačen, če ne več, in glede naroda odpadnik-janičar.

Kot Slovenci, ki nočemo nositi svojega domoljubja samo na jeziku, gotovo nočemo trpeti, da bi se nam še dalje odtu jevala obrtniška mladina. Poskrbeti se ji mora povsod, posebno v vseh obmejnih krajih, dobre vodnike in prijatelje, kojim stariši lahko izroče z mirno vestjo svoje sinove v varstvo, ki bodo že po svojih načelih, oziroma pravih porok, da slovensko mladino ohranijo tudi v mestih in trgih zvesto verni slovenski domovini.

Vajenec je končal svoje učenje, bil pomočnik in želi postati samostojen obrtnik, najeti, oziroma urediti si hoče svojo obrtvalnico. A to stane, in kje naj vzame? Kot vesel, brezskrben pomočnik ni znal štediti, najeti si mora torej posojilo. In če je recimo, začetnik tudi znal premagati prve težkoče, vendar pride še večkrat v kritične finančne položaje, povzročene po raznih zasebnih in javnih dogodkih. Spet je prisiljen si najeti posojilo. In kje dobivlja obrtnik v obmejnih krajih posojila? Če tudi bi si hotel izposoditi pri naših posojilnicah, si ne more, ako ne dobi poroka. A tega obrtnik ne dobi tako lahko, kot n. pr. kmet, ki ima v svojem posestvu vedno objekt, ki mu zagotavlja poroka, ki mu omogočuje dobavo kredita. Obrtnik pa nima tako pripravne zastavne objekta, s katerim bi mogel jamčiti poroku, da bo res plačal dolg; izročiti je v dobrem slučaju zasebnim bankam, ponajveč zasebnim mogotcem, ki mu posojujejo na kratko

dobo pod čisto trdimi pogoji. Postane odvisen in ostane navadno odvisen, kot je bil kmet odvisen od zasebnih mogotcev, dokler se niso na deželi udomačile kreditne zadruge. In ako poznamo sebično in vsenemško mišljenje takih mogotcev v obmejnih krajih, pač razumemo, zakaj morajo obrtniki ob vsaki priliki plesati ob zvokih lastnemu narodu kvarljive muzike. Slovenski obrtniki še torej pogrešajo svojim razmeram prilagodene domače kreditne organizacije.

Ako imamo resno voljo ohraniti slovenske obrtnike narodne, jim moramo nuditi po domačih kreditnih zavodih vse mogoče ugodnosti, vsaj tiste, ki se jim nudijo po nasprotnih, n. pr. po dunajski kreditni družbi za obrt in promet, po avstrijski diskontni družbi ali posebno po osrednji zvezi in Gradcu za nemške obrtne, pridobitne in gospodarske zadruge na Štajerskem, Koroškem, Kranjskem in Primorskem, ki je ustanovila že mnogo podzadrug. Ta zveza lahko priklene ves obrtniški stan med nami na nemški kapital. Zato je eminentno važna zahteva, da se v tem oziru izpopolni naša že obstoječa kreditna organizacija: en način bi bil, da vsaj večje naše posojilnice razširijo svoj delokrog, n. pr. v toliko, da se bavijo tudi z diskontiranjem vknjiženih tirjatev, t. j. direktnim izposojevanjem na dolgove, ki jih dolgujejo obrtnikom stranke. Ako vemo, kako razširjena je pri odjemalcih navada netočnega in počasnega plačevanja, takoj vidimo, da bi se s tem odpravila občutna rana malega obrtništva s pomočjo domačega kapitala.

× × ×

Obstaja še tretja vrsta vzrokov, zakaj se naši obrtniki še odtuja jejo svojemu narodu. Sovzrok so odjemalci. Med nami živeti drugorođci in njihovi novopridobljeni privrženci strogo zahtevajo, da je po njih podpirani obrtnik tudi njihove stranke. Kakor hitro zapazijo, da se noče prebarvati, pade pri njih v nemilost, ne dobi njihovih naročb. Slovenci pa v tem oziru nismo dosledni, podpiramo obrtnika, če tudi vemo, da ima za nas sladke besede le, kadar mu prinesemo oziroma plačamo naročilo. Obrtniki dobro vedo, da jih mi ravno tako podpiramo, četudi so nemčurji, vedo pa tudi, da nimajo nemških in nemčurskih odjemalcev, ako sami niso njihove barve. Po tem se ravna jo, kar jim tudi ne moremo preveč zameriti, ker dandanes je prvo načelo žep. Vsaj tako na Koroškem.

Ker nočemo kazati svojega domoljubja toliko pri pivu na veselica h, temveč v dejanjih, ozdravimo torej tudi to rano! Popolnoma naravno je, da se v sicer enakih slučajih prej podpira brata, sorodnika, nego tujca, torej tudi prej narodnega brata, nego narodnega tujca. In četudi se posebno nam v izvrševanju tega načela — od gotove strani — stavijo zapreke, nas to ne sme ovirati, da bi i tu ne izvrševali svoje narodne dolžnosti. Zato bodi naše geslo: vzbujati in srcih ljudstva samozavest, čut spoštovanja do domačega, čut prave dejanske, po žrtvovane ljubezni do domovine, ki naj je v prvi vrsti mati svojim zvestim sinovom. Tako vzgojen narod bo izvajal posledice, poznal bo svojega sina obrtnika in obrtnik bo poznal, cenil in ljubil njega kot svojega dobrega očeta.

× × ×

Potemtakem bo poznal obrtnik v narodu ljubečega očeta, ki ga je v mladosti obvaroval krivih potov, ga ohranil zvestega veri in narodu; poznal bo v njem skrbnega gospodarja, ki mu omogočuje po svojih kreditnih zavodih izvrševanje tega, kar se je naučil v mladosti; poznal bo v njem dobrotnika, ki ga hrani in podpira s svojimi naročbami še na stare dni. Obrtniki bodo naši in z obrtniki si bomo pridobivali nazaj večje vasi, trge in mesta.

Na delo torej tudi v trge in mesta, tudi ti spadajo k naši domovini, tudi ti čakajo na naše delo, ne samo dežela, tudi v teh so opravljene resne besede, ki jih je zapisal naš Meško v Poljani: »Kakor njiva razorana je domovina, čakajoča s hrepenenjem delavcev in sejalcev. A teh ni! — In vendar bi moral stati dandanes slednji delavec na svojem mestu, z vsemi močmi, od jutra do večera. Sicer ni več rešitve za naš narod, ki pluskajo ob njega valovi sovražnih sil od vseh strani.«

Darovi.

POMOČ OBMEJNIM SLOVENCEM!

567. Dr. Franc Papež, odvetnik v Ljubljani, 20 K.
568. Ivan Lavrenčič, dekan v Kamniku, namesto venca na grob gosp. Podboja, 20 K.

- 569., 570., 571. Mohorjani na Dobrni 20 kron. — Na gostiji Lipičnik-Senegačnik na Dobrni 20 K. — Na godu veleč. g. ž. Fr. Cizeja v Velenju 29 K., poslano po č. g. F. Schreinerju, kaplanu v Dobrni pri Celju.
572. Mohorjani v Železnikih 20 K.
573., 574., 575. Mohorjani v Preserjih 20 K., Mat. Gerzin, župnik v Preserjih, 20 K., županstvo v Preserjih 30 K.
576., 577., 578., 579., 580. Zapuščina umrlega Franca Rantha 100 K.
581. Mohorjani škofjeloški 22 K.
582. Mohorjani v Loki pri Zidanem mostu 20 K.
583., 584., 585. Pisarna dr. Vladislav Pegan globa 60 K., katero je plačal g. Anton Verli iz Cerknice, ker sta mu Ant. Švigelj in Matija Štrukelj odpustila žaljenje.
586. Pisarna dr. Vladislav Pegan globa 20 K., katero je plačal Fran Čeč v Jelovem, ker mu je Josip Ravnihar iz Radeč odpustil žaljenje.
587. Lovro Gantar, dekan, po upravi »Slovenca«, 27 K.
588. Kršč.-soc. tečaj v Vitanju 20 K.
589. Gothard Fermé, župnik, in Mohorjani v Novištifi, p. Gornjigrad, 24 K 42 h.
590., 591., 592. Pisarna dr. Pegan 60 K., ki jih je plačal g. Vinko Jan iz Gorij, ker so mu gg. Jakob Jan, Jakob Kunstelj in Jakob Pretnar razne žalitve odpustili.
593. Pisarna dr. Pegan 20 K., prepustil g. Franc Orehek, uradnik »Vzajemnega podpornega društva«, kot odškodnino, ki jo je naložilo sodišče g. K. Moharju iz Sp. Šiške.
594. Pisarna dr. Pegan 20 K., ki jih je plačal neimenovani kot globo, ker mu je somišljenik S. L. S. žalitev odpustil.
595. S. G. Avče, Goriško, 20 K.
596. Mohorjani, Ribnica, Dol., 20 K.
597. A. Rasberger, železnični uradnik v Stražani na Dunaju, 22 K.
598. Tretja zbirka Idrjčanov 20 K.
599., 600. Županstvo št. Peter na Krasu, 40 K.
601., 602. Hranilnica št. Peter na Krasu, 40 K.
603. Alojzij Kokelj, župnik na Vurbergu pri Ptuj, 20 K.
604. Marjeta Draškovič kot nevesta v Cirkovcah pri Pragerskem, 20 K.
605. Gostje Franceta in Marjete Belca v Cirkovcah 20 K.
606. Mohorjani v Cirkovcah 20 K.
607. Dr. Fr. Derganc, ordinarij deželne bolnišnice, Ljubljana, 20 K.
608. Mohorjani na Vranskem 25 K.

Skubic, Vrhnika, 1 K. — Mohorjani Sv. Jakob ob Savi 6 K. — Nabral na svatbi v Škofji Loki organist Roman Kramaršič 6 K 7 h. — Mohorjani v Kamnjah, p. Černica, 5 K 50 h. — Mohorjani v Kranju 17 K. — Mohorjani v Krškem 5 K 60 h. — Mohorjani v Kamnem pri Gorici 8 K 20 h. — Fran Verčič, Ljubljana, 5 K. — Neimenovan 10 h. — Mohorjani v Novaki, Goriško, 4 K. — Terezika Sketa v Braslovca h nabrala na gostiji Jožefa Hrušovar in Ivane Rančigaj 15 K. — Mohorjani v št. Petru v Savinjski dolini 7 K. — Neimenovana v Gradcu 8 K 40 h. — Val. Kragelj, župnik, Podbrdo, 10 K. — Frančiškanska župnija v Ljubljani 4 K 50 h. — Ivan Majhen, poštni oficijant, Ljubljana, 1 K. — Zvonimir Fegon, župnik na Brezji, nabral pri veselici kmetske podružnice 3 K 36 h. — Rodoljub Preska pri Medvodah 5 K. — Dr. Janko Bezjak, c. kr. gimnazijski ravnatelj v Ljubljani, 5 K. — Mohorjani v Vogrčah na Koroškem 5 K. — Andrej Antlejš nabral v gostilni pri Friseku v št. Vidu pri Grobelnem 4 K 30 h. — Mohorjani v Nadjanjselu na Krasu 10 kron. — Mohorjani v Trebelnem 2 K 64 h. — Matija Inglič, gostilničar, Srednjavas, p. Poljane, 3 K 60 h. — Občina št. Vid pri Vipavi 17 K. — Miklavčič, Smlednik, 2 K. — Mesto venca na grob prijatelja pesnika Medveda — Slavko Ravnihar 10 K. — Mesto venca na krsto pesnika A. Medveda: Ivan Čelofiga, postajenačelnik v pok. v Dobropoljah 10 kron. — Ivan Baloh v Stari Loki 10 K. — Dr. F. Dolšak povodom vseslovenskega zdravniškega shoda 10 K. — Iv. Štrajhar pri čajnem večeru v župnišću št. Rupert 4 K. — Josip Zelnik, župnik v Čemšeniku, 10 K. — Janez Belavec in Janez Benčan, Trnje, 40 h. — H. K. nabral pri veselici družbi Ivani Bartolj 8 K 29 h. — Dr. Globočnik v Kranju 10 K. — Neimenovan 1 K 40 vin.

Spominjajte se v praznikih naše narodne obrambe. Posamezniki, rodbine, omizja, občine, darujte po 20 K, da kmalu naraste število darovalcev po 20 K na 1000! Spominjajte se pa ob vsaki priliki tudi z manjšimi vsotami naše narodne obrambe! Vsa darila naj se pošiljajo le na naslov: Slovenska kršč. soc. zveza (odsek za narodno obrambo) v Ljubljani.

Za narod.

Urad naše narodne obrambe. Naša narodna obramba je ustanovila svoj urad. O pozitivnem delu tega urada bo pričalo naše poročilo ob ustanovitvi našega narodno-obrambnega društva. Že sedaj imamo jako lepe uspehe, vsi na naši narodno-obrambni enketi sproženi načrti se izvršujejo. Razume se, da o marsičem z ozirom na naše narodne nasprotnike ne razpravljamo v javnosti. Uspehi že pričajo in bodo pričali o delu naše narodne obrambe!

Tri nove narodne kolke po 2 vinarja založi naša narodna obramba: št. Ilj, Slomšek in Slovenko v narodni noši.

Poseben kolek na korist koroškim Slovincem po 10 vinarjev izda naša narodna obramba. Na koleku bo podobna Einspielerjeva ter se bo ta kolek posebno z uspehom prodajal pri raznih naših veselicah.

Rafaelova družba je tudi važen del naše narodne obrambe. Njenih sej se sedaj udeležuje tudi zastopnik naše narodne obrambe. V zadnji seji Rafaelova družbe, ki se je vršila pod predsedstvom predsednika dr. V. Pegana, se je na predlog g. dr. I. Janežiča sklenilo, da društveni predsednik posreduje pri vladi, da se odpravijo nečloveške razmere pod katerimi trpe naši slovenski bratje Macedonci na ljubljanskem kolodvoru. G. S. Skerbinec je pa izjavil, da bo v tej zadevi odločno posredoval v prihodnji seji drž. železniškega sveta. Na kolodvorih napravi Rafaelova družba deske z opozorili za izseljence. Rafaelova družba bo posredovala pri merodajnih krogih, da se pri vseh konzulatih na krajih, kjer bivajo Jugoslovani, nastavi povsod tudi kak uradnik Jugoslovan. Za Slovence in Hrvate se v tujih mestih preskrbi kak Slovenec ali Hrvat za zastopnika Rafaelove družbe ter se uredi tudi v tej smeri po raznih mestih božja služba. Občni zbor »Rafaelove družbe« se bo vršil na dan, ko se vrši ustanovni shod našega novega narodnoobrambnega društva.

Jugoslovanska Strokovna Zveza bo tudi v veliko pomoč naši narodni obrambi, posebno važno bo njeno delo med delavstvom po raznih štajerskih in koroških krajih.

»Orel« naprej! Doslej je na Štajerskem sedem »Orlovih« odsekov, na Koroškem je »Orel« v št. Jakobu, snuje se v Pliberku, v Celovcu so se pa mladeniči organizirali v »Zori«. Z narodno probujeno, versko trdno in pravno mladino se bo rešil narod! Naša narodna obramba je dobila več praktičnih nasvetov iz Koroške in hoče storiti vse, da se izvrše! »Orel« je eminentna narodnoobrambna organizacija in se mora zlasti na naši meji razširiti!

Narodna statistika je za uspešno narodno delo nujno potrebna. To potrebo so že davno spoznali drugi narodi in jo več ali manj izvedli. Le pri nas se še ni do sedaj v tem oziru skoro ničesar storilo. Zato je prevzela Slovenska dijaška zveza sporazumno z Obrambnim odsekom S. K. S. Z. to delo na svoja ramena. Seveda računamo na naše merodajne činitelje po obmejnih krajih, ki nam bodo gotovo priskočili rade volje na pomoč. V kratkem se bodo razposlale v to svrhu posebne »Vprašalne pole« z vprašanji, na katera bode odgovoriti o vseh točkah, ki pridejo pri narodni obrambi v poštev. Prosimo že torej naprej, za hiter in razločen odgovor oziroma izpolnitev teh pol; kajti čim dalje se odlašja, tem bolj cela stvar zastari na škodo celokupne narodne statistike. In vendar je zlasti za nas Slovence taka statistika bolj potrebna kakor kateremukoli narodu. Te številke naj jasno govore o obupnem položaju obmejnih bratov in zahtevajo našo pomoč, kjer je je najbolj potrebna, kjer so naše vrste najbolj izpostavljene in se njih število najbolj krči. Rimljani so rekli: »Saxa loquuntur«, mi pa recimo: »Številke naj govore!«

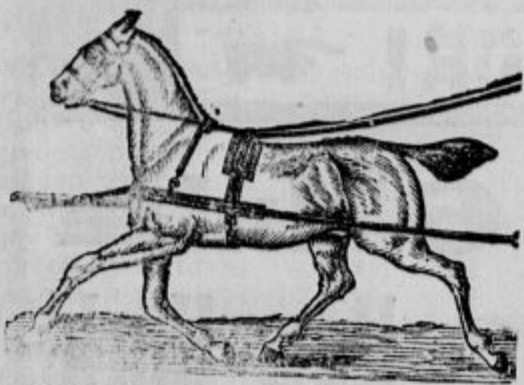
Naša društva prosimo, naj se takoj posvetujejo o tem, da tekom letošnjega leta vsa prirede po eno veselico, predstavo ali pa kako drugo priredbo na korist naši narodni obrambi.

Prosimo za slovenske molitvenike in slovenske knjige. V vsaki slovenski župniji nabirajte slovenske molitvenike in druge slovenske knjige ter nam jih pošljite za obmejne Slovence.

Naše somišljenike v Ljubljani in v drugih mestih ter trgih opozarjamo, da bomo te dni uredili pobiranje prečitanih dobrih slovenskih listov ter pošiljanje teh prečitanih listov na mejo. Bratom na pomoč!

Število za »Narodno obrambni sklad« darovanih obrabljenih pošt nih znamk je sedaj 184.143. Nabirajte dalje!

Tarokisti — Vaša zabava naj se vedno vrši na korist naši narodni obrambi!

JOSIP STUPICA

fermenar in sedlar

v Ljubljani, Slomškova ulica številka 6.

Priporočam svojo bogato zalogo najrazličnejših konjskih oprav kakor tudi krasno opremljene kočije, druge vozove in najrazličnejšo vprežno opremo, katero imam vedno v zalogi, kakor tudi vse druge v sedlarsko obrt spadajoče potrebščine kakor tudi že obrabljene vozove in konjske 3699 oprave. 52-1

Najcenejše in najbolj učinkujoče **odvajalno sredstvo**
Filipa Neusteina
poslajane odvajalne kroglice
(Neusteinove Elizabetne kroglice).

Pred vsemi drugimi podobnimi izdelki imajo prednost te kroglice, proste vsake škodljive primese, vporablja se z največjim uspehom pri boleznih v spodnjem delu telesa, hitro odvajajoče, kri čisteče; nobeno zdravilno sredstvo ni ugodnejše in obenem povsem neškodljivo, da bi preprečilo 3006 20-1

zaprte

Izvor premnogih bolezni. Radi poslajane oblike jih radi uživajo tudi otroci.

Skatljica s 15 kroglicami stane 30 vin., ovoj z 8 skatljic, larej 120 kroglic, stane le 2 K. Če se pošlje naprej K 2-45, se pošlje franko 1 ovoj!

Svarilo! Nujno se svari pred ponarejanji. Zaintervirajte Filipa Neusteina odvajalne kroglice. Pristne in, če nosi vsaka skatljica in navodilo našo zakonito varstveno znamko v rdeče-crnem tisku „Sv. Leopold“ in po. pis „Filip Neustein, Apotheke“. Naše trgovsko sodnijo. zavar. embalaže morajo imeti našo trdiko Filipa Neusteina lekarna „pri sv. Leopoldu“ Dunaj I., Plankengasse 6.

Zaloga v Ljubljani: Rihard Sušnik, lekarnar, in v več drugih lekarnah.

Največji izbor
Najnižje cene
Preobleke Popravila
L. Mikusch
tovarna detnikov
Ljubljana, Mestni trg 15.

Stambilije
vseh vrst za urade,
društva trgovce itd.
Anton Cerne
graver in izdelovatelj
kavčuk-štambiljev
LJUBLJANA,
Sv. Petra cesta št. 6.
Ceniki franko.

Hiša
v Ljubljani v prometu
tlačilici blizu južnega
kolodvora, pripravna
za vsako obrt
ali trgovino, se proda prostovoljno pod jako
ugodnimi pogoji. Po asnila daje **odvetniška**
pisarna dr. Ivana Tavčarja, Sodnijska
ulica št. 2. 811 3-1

Avstrijske specialitete I. vr. so svet. znani
Marsnerjevi šumeči limonadni bonboni
Pristni samo s to varstveno znamko

Dobe se povsod, kjer so lepaki navedeni s to
znamko. — Tudi vsak bonbon ima tako
znamko. Letna vporaba več kot 60 milijonov
komadov. **Klaron**, najboljše delikatese sveta.
Bouchées à la Reine. Peppermint-Lozen-Ges.
Vse vrste čokolade za mleko in za kuhanje iz-
borne kakovosti priporočila: Prva češka akciska
družba tovarna, za orient. sladkor in čokoladne
izdelke **Kralj Vinograd, p. A. MARŠNER**. Glavna
založna na Dunaju, Josip Katz VI. Theobaldgasse 4.

Razpis.

Pri deželnem knjigovodstvu je oddati sledeče službe:

1. eno mesto računskega uradnika VI. plačilnega razreda.
2. dve mesti računskih uradnikov VII. plačilnega razreda
3. eventualno dve mesti VIII. plačilnega razreda.
4. eventualno dve ali tri mesta računskih praktikantov z adjutum po 1.200 K na leto.

Prosilci za službe pod 1, 2 in 3 morajo dokazati, da so dovršili kako srednjo šolo z zrelostnim izpitom ali pa da so poleg dovršenih nižjih razredov srednje šole absolvirali kako trgovsko šolo, dalje, da so prebili izpit iz državnega računostvja, ter da so že več let službovali pri kakem računarstvu.

Ravno tako predizobrazbo morajo dokazati prosilci za mesta praktikantov, izvzet je le izpit iz državnega računostvja.

Tozadevne prošnje, katerim je priložiti krstni in domovinski list, šolska in druga spričevala ter dokazila o znanju obeh deželnih jezikov in v katerih mora biti navedeno kako je prosilec zadostil vojaški dolžnosti, naj se predlože

do 30. aprila 1910

podpisanemu deželnemu odboru.

Onim prosilcem, ki so že vložili prošnjo za kako službo pri deželnem knjigovodstvu pred tem razpisom, ni treba ponoviti prošnje, če o svoji prošnji še niso dobili rešitve.

Deželni odbor kranjski

v Ljubljani, dne 25. marca 1910.

Odvetnik dr. Igo Janc

847 naznanja, da je odprl
v Postojni svojo pisarno.

St. 5937.

859 3-1

Razpis.

Za preložitve okrajne ceste med Smednikom in Zalokami v cestnem okraju Krško na 34.000 K proračunjena dela in dobave se bodo oddale potom javne obravnave.

Pismene, vsa dela zapopadajoče ponudbe z napovedbo popusta ali doplačila v odstotkih na enotne cene proračuna ali napovedbo pavšala naj se predlože

do 18. aprila t. l. ob 12. uri opoldne

podpisanemu deželnemu odboru.

Ponudbe, katere morajo biti kolkovane s kolkom za eno krono, doposlati je za pečatene z nadpisom:

Ponudba za prevzete cestne preložitve Smednik-Zaloke.

Ponudbi mora biti dodana izrecna izjava, da pripozna ponudnik stavbne pogoje po vsej vsebini in da se jim brezpogojno ukloni.

Razen tega je dodati kot vadij še 5% stavbnih stroškov v gotovini ali pa v pupilarnovarnih vrednostnih papirjih po kurzni ceni.

Deželni odbor si izrecno pridrži pravico, izbrati ponudnika ne glede na višino ponudne cene, oziroma če se mu vidi potrebno, razpisati novo ponudbeno razpravo.

Načrti, proračun in stavbni pogoji so na ogled pri deželnem stavbnem uradu.

Od deželnega odbora kranjskega.

Ljubljana, dne 23. marca 1910.

Angleško O. Bernatović

skladišče oblek v Ljubljani

Mestni trg št. 5

**prodaja zaradi ogromne izbire
konfekcije za dame, gospode,
deklice, dečke in otroke**

**pod vsako ceno
brez konkurence.**

739

Anton Breskvar

stavbni ključar

Ljubljana, Florijanska ulica št. 9

priporočam se slavemu občinstvu, kakor tudi častiti duhovščini za vsa v mojo stroko spadajoča dela, kakor:

ograje za grobove, križce, obhajilne mize, navadne in žične ograje, vrata.

Velika zaloga štedilnikov,

kurjavna in pepelna vrata, zapahil dimnikov, strelvodov, zastori na valjeh itd. itd.

Priporočam se tudi za vsakovrstna popravila, katera izvršujem hitro in po nizkih cenah. 682 8-1

HIŠNIK

Nastavljen, oženjen mož, čegar žena bi morala opravljati posle hišnika, se sprejme s 1. majem. Prosto stanovanje in delna nagrada v gotovini. Vpraša naj se v vili na Erjavčevi cesti 14, visoko pritličje od 8.—9. in 2.—3. 838 2-1

Pozor kolesarji!

Mesto K 110.— samo po K 80.—, z

„Torpedo“ prostim tekom po K 95.— prodajam za reklamo nova prvovrstna kolesa znamka „Styrian-Graz“. Modeli 1910 z 3-letnim jamstvom, sveže, močne pneumatike po K 5.—, 6.—, 7.—; cevi po K 3.50, 4.—, 5.—. Vse potrebščine, popraviljanja, emajliranje in poniklanje po ceni! Pošilja se po povzetju. Obroki izključeni! Cenik zastoj in franko!

Tovarniška zaloga vožnih koles in šivalnih strojev
A. Weissberg, Dunaj II.
Untere Donastrasse 23—III.

: Za slabokrone in prebolele :

je zdravniško priporočano **„KŮČ“**
črno dalmatinsko vino

najbolje sredstvo.

BR. NOVAKOVIC, Ljubljana.

Ne kupite paramantov

dokler se niste prepričali o kakovosti kazul, dalmatik, pluvijalov, zastav, bander, baldahinov, kovin, blaga in cerk. perila pri

prvi avstrijski tovarni za paramente in zastave

Jožef Neškudla, Olomuc

Pošiljatve na izbiro, proračuni, ceniki zastoj. — Cene so radi cenih delavnih močij na deželi in velike prodaje do 25% nižje kot pri konkurenčnih podjetjih. — Posebna delavnica za paramente, vezene in cerkveno-umetna dela. 779

Gozdi zelo lepi, mali in veliki, največ smreke, so na Spodjem Stajerni prodaj. Pojasnila pri gosp. **MATIJI OBRAN:**

Pobrežje št. 229 pri Mariboru. 789 1

Gasilna društva pozor!!

Lep močan voz za moštvo

798 prodaja po jako ugodni ceni

županstvo v Boh. Bistrici.

Telefon 237.
Telefon 237.

Betonsko podjetje.

Toornica umetnega kamnja in marmorja

ZAJEC & HORN

Izdelovanje kamnoseških del iz „umetnega kamnja“ kakor: stopnjice, postamente, balustrade, ornamente in kipe, vrtno ograje po načrtu, podboje za hišna vrata, nagrobne spomenike, vodovodne mušije, cementne cevi itd.

Prevzemanje kanalizacij in fundamentov za stroje v izvršitev.

Umetni marmor (Carralyth patent) za obhajilne mize, oltarje, prevlako stebrov in sten v cerkvah, privatnih in javnih hišah.

Xylolith kamnolles je izmed najboljših tlakov za cerkve, javne in zasebne stavbe. Zelo prilagoden za pisarne, hodnike, sobe; tiha hoja, topel, brez spranj (zato iz zdravstvenih ozirov priporočljiv) lahko snaženje, nezgorljiv, v poljubnih barvah od najpreprostejše do najfinejše izvršitve.

Projektiranje in izvršitev železobetonskih stavb; stropov, mostov, rezervarjev (sodov za vino) in celih tovarn po inženirju-strokovnjaku, kateri daje na željo tudi strokovna mnenja. 771

Ljubljana, Dunajska cesta 73.

610 52-1

Slovenci, pozor!
pri nakupovanju vencev!

Fr. Iglič
Ljubljana, Mestni trg št. 11
priporoča največjo zalogo krasnih
nagrobnih vencev
in trakov z napisi.

Zunanja naročila se izvršujejo hitro in točno.

Cene brez konkurence!

Prvo slovensko podjetje za naprave električnih central

Izvršuje električne naprave z vodno silo, na par, z bencin-motorji s surovim oljem.

Vsakovrstne transmisije za mline, žage itd.

Poprave bencin-motorjev, avtomobilov, elektro-motorjev, dinamo-in parnih strojev: poprave v tiskarnah in pivovarnah.

Naprava transporterjev za opekarne po najnovšem sistemu, kakor tudi aparati za rezanje strešne opeke in opeke za zid — patent Marzola.

Izvršuje vsa strojna in mehanična dela točno, solidno in po nizki ceni. Načrte in proračune na zahtevanje. 703 6-1

D. FAKIN strojno ključavničarstvo in podjetje za elekt. naprave

Ljubljana, Poljanska cesta št. 67. - Telefon št. 73.

POZOR!

Samo 6 dni

Ljubljana - Havre - New-York

Francoska prekomorska družba.

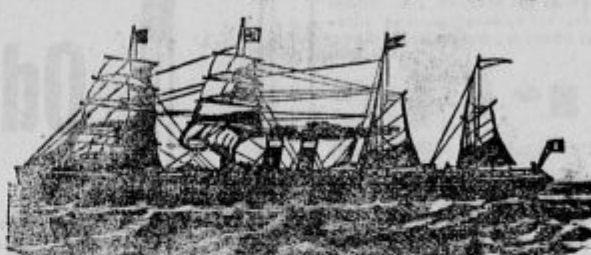
Odhod iz Ljubljane vsak torek.

Vozne liste in pojasnila daje samo

831 **ED. ŠMARD** 1-1

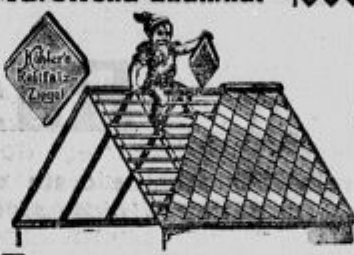
oblastveno koncesionirana potovalna pisarna
Ljubljana, Dunajska cesta št. 19
nasproti znane gostilne pri „Figovcu“.

Samo
6
dni.

Samo
6
dni.

Varstvena znamka.

Köhlerjeva cementna strešna opeka

644 16 1 z zarezo in brez zareze

je trpežnejša in cenejša kot vsaka druga opeka. — V zalogi jo ima v poljubnih množinah izdelovatelj

IVAN JELACIN, LJUBLJANA

Zahtevajte cenik! — — Ravnotam vedno velika zaloga Portland-cementa.

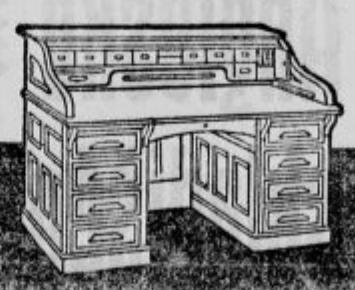
Glogowski & Komp.

c. in kr. dvorna založnika.

Dunaj I, Franz-Josefs-Kai 15 in 17

priporočata

Praktično in priročno.

Remington-samopisnice

(pisalne stroje) model X. in XI.

kakor tudi pisarniške potrebnosti, pohištvo, n. pr. **amerikanske pisalne mize** ki so izredno praktične za porabo.

Prospekte zastoj in poštnine prosto.

1139

Vedno in v vsaki množini je dobiti:

Zarezano strešno opeko prve vrste, z jamstvom za nje

trpežnost skozi pet let in opeko za zid

iz lastne nove, moderno opremljene parne opekarne na Viču pri Ljubljani, dalje stambni kamen za zidanje iz domačega kamnoloma v Podpeči, pri

I. Knez-u v Ljubljani.

Najstarejša slovenska tvrdka te stroke.
Obstoji že nad 38 let.

Ana Hofbauer

imejteljica zaloge cerkvene obleke in orodja
Ljubljana, Wolfove ul. 4

si usojajo javiti preč. duhovščini ter si. občinstvu, da izdeluje natančno po naročilu in predpisih vsakovrstne bandere, baldahine, plašče, kazule, pluvijale, dalmatike, velume, albe, koretije, prte itd. itd., sploh vse kar se rabi v cerkvi pri službi božji. Izdeluje se vse ročno, solidno, pošteno ter po najnižjih cenah, ter se prevzemajo tudi naročila na vezenje, prenavljanje stare obleke ter sploh vsa popravila.

Zagotavljajo hitro in najpoštenjšo postrežbo, prosim, da se pri naročilih izvolijo ozirati na prvo domačo izreko. 26-1

Kdor je siv, izgleda star.

Izborno, z jamčeno neškodljivo barvilo za lase in brado sta 1. Vitek-ov „Immerjung“, rdečk. rujave in črne barve. Barva takoj in trpežno, i. kart. K 4-1.

2. Vitek-ov „Nucia“, enojna steklenica K 1-1. Ti barvili sta tisočkrat preizkušeni. Edino pristni iz kem. laboratorija

FR. VITEK & Co. PRAGA. 1924

Vitek-ov „Immerjung“ Vitek-ov „Nucia“

Pred uporabo. Po uporabi.

Zahtevajte le Vitkeve izdelke in odklanj. odločno vse drugo. Dobi se pri: Ant. Kancu, T. Mencingerju, Ljubljana.

Singer-jevi šivalni stroji

so najbolj sposobni
za vsako gospodinjstvo
in
za vsako delavnico :

Pri plačilu v gotovini
popust.

Udobno plačilo. 484 24-1

Dobe se v vseh naših prodajalnah
v Ljubljani samo
4 Sv. Petra cesta 4
SINGER Co.
akc. družba za šivalne stroje.

Line 1909: zlata kolajna, najvišja odlika.

R. WOLF MAGDEBURG- BUCKAU

Podružnica Dunaj
Dunaj III., Am Heumarkt Nr. 21.

Premikalni in stalni patentovani
LOKOMOBILI
na nasičen par in vroči par
od 10—800 konjskih sil.

Gospodarski, trpežni in zanesljivi obratni
stroji za vse indust. in poljedelske obrate.

Dosedaj izdelanih nad 650.000 P. S.

KAVARNA „EGIA“.

696

Zahvala in priporočilo!

Usojam si velečenjenim gostom vljudo javiti, da bom po smrti svojega soproga nadalje vodila kavarniško obrt. Da ustrežem vsem zahtevam gospodov gostov, sem pridobila za podjetje splošno znanega strokovnjaka za poslovedjo.

Najtopleje se zahvaljujoč za dosedanje zaupanje, prosim, da se mi isto ohrani tudi v bodoče.

Pričakujoč najštevilnejšega obiska, bilježim
velespoštovanjem

Ana Haberle Josip Čufar
imejteljica. poslovodja.

**Vsako
soboto, nedeljo in praznik
vso noč odprta.**

Za najboljše pijače in najbolj razširjene časnike ter reelno postrežbo se bo vedno strogo skrbelo.

Najcenejša in najhitrejša vožnja v Ameriko je s parniki
„Severonemškega Lloyd“ iz
BREMENA
v
NEW-YORK ::

a cesarskimi brzoparniki
:: Kronprinzessin Cäcilie ::
Kaiser Wilhelm II, Kron-
prinz Wilhelm, Kaiser Wil-
helm der Große. ::

Prekomorska vožnja traja samo 5—6 dni.

Natančen in zanesljiv poduk in veljavne vožne listke za parnike gori navedenega parobrodnega društva kakor tudi listke za vse proge ameriških železnic dobite v Ljubljani edino-le pri

Edvard Tavčar-ju, v Kolodvorskih ulicah št. 35.
nasproti občeznane gostilne „Pri starem Tišlerju“.

Odhod iz Ljubljane je vsak torek, četrtek in soboto. Vsa potovanja se tikajoča pojasnila točno in brezplačno. Postrežba poštena, reelna in solidna.

Potnikom namenjenim v zapadne države kakor: Colorado, Mexiko, California, Arlona Utah, Wyoming, Nevada, Oregon, in Washington, nudi naše društvo posebno ugodno izvanredno ceno čez Galveston. Odhod na tej progi iz Bremena enkrat mesečno.

Tu se dobivajo pa tudi listki preko Baltimore in na vse ostale dele sveta, kakor: Brazilija, Kuba, Buenos Aires, Colombo, Singapore, v Avstralijo itd. itd.

Klobuke, cilindre in čepice

v najnovejših faconah in velikih izberah
priporočila 147 52-1

Ivan Soklič.

Založnik c. kr. avstrijskih državnih uradnikov.
Pod trančo št. 2. Postaja elek. železnice.

Velika zaloga juvelov, zlatnine, srebrnine ter raznih ur.

**Blago prve vrste
Točna postrežba
- Najnižje cene -**

Lud. Černe

juvelir, trgovec z urami
ter zapriseženi sodnijski
cenilec. 31 52-1

Ljubljana, Wolfova ulica št. 3.

Truharsko knjigo zastonj

637 3-1

dobi vsak po pošti pri Prvi Kranj.
tovarni testenin v Ilir. Bistrici.

Umetnijski zavod
za slikanje na steklo
B. Škarda v Brnu.

Izdeluje zlasti:
cerkvena okna
različne izvršitve.
Ceniki in strokovni
svet brezplačno.
8 kv. odločena s prvimi deli.

Ustanovljeno 1862. Telefon št. 584

Najstarejša tovarna pečij in štedilnikov
Rudolf Geburth, Dunaj
C. in kr. dvorni
mašinist. VII. Kaiserstrasse 71, vogel Burgasse.

Zaloga ognjišč, štedilnikov in strojnih
štedilnikov,
malih štedilnikov, peči za kopalnice in
za likalnice. 594 12-1

Vseh vrst kurilnih in trpežnih pečij.
Peči in kamini
za plin.
Ceniki zastonj
in franko.

Pristno brnsko blago

za pomladansko in poletno sezono 1910.

Kupon	1 kupon 7 kron
3-10 metr. dolg,	1 kupon 10 kron
za kompletno	1 kupon 12 kron
moško obleko	1 kupon 15 kron
suknjo, hlače, telov-	1 kupon 17 kron
nik zadostno, stane le	1 kupon 18 kron
	1 kupon 20 kron

Kupon za črno salonsko obleko K 20-1, kakor
tudi blago za površnike, turiztovske obleke, svileni
kampani itd., pošilja po tovarniški ceni kot reelna
in solidna, dobroznana

**zaloga tovarniškega sukna
Siegel-Imhof v Brnu**
Vzorci zastonj in franko.

Vsled direktnega naročila blaga pri tvrdki Siegel-
Imhof iz tovarne imajo zasebniki mnogo pred-
nosti. Vsled velikega blagovnega prometa vedno
največja izbira povsem svežega blaga. Stane
najnižje cene. Tudi najmanjša naročila se izvrše
najskrbneje, natančno po vzorcu. 440

Za pomlad in poletje priporočila tvrdka

Gričar & Mejač

Ljubljana, Prešernova ul. 9

svojo bogato zalogo
izgotovljenih oblek
za gospode in dečke
ter mične novosti
v konfekciji za dame in deklice

Ceniki zastonj in franko

829 6-1

Krasne novosti za velikonočno sezijo

po že znano najnižjih cenah dobite :-: Ljubljana, Stari trg št. 18.

Specijalna trgovina najmodernejših bluz, jutranjih oblek, 1^a kakovosti moško, žensko in otroško perilo, velika izbira najmodernejših moških klobukov in čepic, dalje čepic za dame itd., itd.

Trgovina s semeni na debelo in drobno

SEVER & URBANIČ

v Ljubljani, Marijin trg

(nasproti frančiškanske cerkve)

priporočata svojo najpopolnejšo zalogo

zanesljivih semen

kakor: domačo deteljo, lucerno ali nemško deteljo, rudečo deteljo, velikansko krmilno peso, korenje za krmo, vsakovrstna travna semena, mešanice za suho in mokro zemljo, semenski oves Ligovo, zelenjadna in cvetlična semena na vago in v vrečicah po 10 in 20 vinarjev, pristno gorenjsko repo, čebulček, rusko laneno seme, rafijsko ličje, cepilni 317 vosek, drevesni karbolinej itd. 10-1

Cenovnik pošiljava na zahtevo zastoj.

Gradbeni razpis.

V Polšniku, železniška postaja Sava ob j. žel. se bo vršila 4. aprila letos, popoldne po službi božji zmanjševalna dražba za oddajo del pri zgradbi

novi dvorazredne ljudske šole.

Gradbeni stroški so proračunjeni na 32.800 K.

Načrti in proračuni so na vpogled pri predsedstvu krajnega šol. sveta, kamor naj se pošiljajo do omenjenega dne opoldne s 5% vadijem vred.

Krajni šolski svet v Polšniku

dne 10. marca 1910.

Martin Mirzel, podpredsednik.

678

Vsled opustitve svoje tovarne za kavne prmesi na Glinceh (15 minut pešpota iz Ljubljane)

oddam v najem obsežne tovarniške prostore

In event. nekaj vodne sile pod zelo ugodnimi pogoji. 476 1 Ivan Jelačin, Ljubljana.

Pozor!

Priporočam preč. duhovščini in slav. občinstvu svojo ogromno zalogo umetno izdelanih

Pozor!

nagrobnih spomenikov

iz črnega, zelenega granita, labradorja in belega kararskega, kraškega in več drugih marmorjev; prevzamem in v popolno zadovoljnost izvršujem vsa umetna cerkovna in stavbna dela. Preskrbujem zliko za na spomenike po jako nizki ceni. Imam v zalogi nagrobne okvire.

Ker delujem brez potnika ali agenta, prodajam nagrobne spomenike po jako nizkih cenah.

Z veselo poštovanjem

710 (20-1)

IGNACIJ ČAMERNIK, kamnosek v Ljubljani, Komenskega ulica šte. 26.

Najnovejši domači mlini

za ročni in motorni obrat (patent. jekleni mlin) brez kamnov, brez valjev, za vsako vrsto žita, neporušni in kljub temu zelo ceni, vsled česar neobhodno potrebni za kmetovalca.

Glavno zastopstvo za jugoslovanske dežele:

M. Klammer, Dolenjivas pri Cerknici, Notranjsko.

236

Ceniki zastoj in franko.

10 1

Priporočam se

največja zaloga oblek za gospode in dečke

Solidna postrežba!
Nizke cene!

A. Lukič

Ljubljana, Pred Skofljo 19

Vedno najnovejša
konfekcija za
dame in deklice

695 1

KEILOV LAK

Keilova bela glazura za umivalne mize 90 vin.
Keilova voščena pasta za parket 90 vin.
Keilov zlat lak za okvire 40 vin. 818 6-1
Keilov lak za slavnike v vseh barvah.
Keilova pasta za čevlje 30 vin. se vedno dobiva pri

najboljša prevleka za mehek pod

Leskovic & Meden Ljubljana

Postojna: Anton Ditrich. Škofja Loka: Matej Žigon. Kočevje: Fran Loy. Idrija: Valentin Lapajne. Kranj: Fran Dolenz. Radovljica: Oton Homann. Novo mesto: I. Picek. Zagorje: Rih. E. Michelčič. Kamnik: Ed. Hajek. Črnomelj: Anton Zirc. Kostanjevica: Alojz. Gatsch.

Zobozdravniški in zobotehnični atelje Dr. Ed. Globočnika v Kranju

v hiši lekarne.

Ordinacija vsak dan, tudi ob nedeljah.

Umetno zobovje se izgotavlja v enem dnevu. Vsakovrstne plombe, izruvanje zob brez bolečin itd. :

Za solidno, dobro delo se jamči.

539

10 1

Št. 5278.

Razpis.

807

Za zgradbo kapnice v vasi Radlek, občina Bloke, polit. okraj Logatec, na 11.124 K 89 h proračunjena dela in dobave se bodo oddale potom javne ponudbene obravnave.

Pismene, vsa dela zapopadajoče ponudbe naj se predložijo

do 16. aprila 1910 ob 12. uri opoldne

podpisanemu deželnemu odboru.

Ponudbe, katere morajo biti kolkovane s kolkom za jedno krono, doposlati je zapečatene z nadpisom:

„Ponudba za preuzetlje gradbe kapnice v vasi Radlek, polit. okraj Logatec“.

Ponudbi mora biti dodana izrecna izjava, da pripozna ponudnik stavbne pogoje po vsej vsebini in da se jim brezpogojno ukloni.

Razven tega je dodati kot vadij še 5% stavbnih stroškov v gotovini ali pa v pupilarnovarnih vrednostnih papirjih po kurzni ceni.

Deželni odbor si izrecno pridrži pravico, izbrati ponudnika neglede na višino ponudne cene, oziroma, če se mu vidi potrebno, razpisati novo ponudbeno razpravo.

Načrti, ponudbeni pripomočki in stavbni pogoji se dobe pri deželnem stavbnem uradu za znesek 3 K 20 vinarjev.

Deželni odbor kranjski

Ljubljana, dne 15. marca 1910.

MARIJA SATTNER

Ljubljana, Dunajska cesta 10, II. stop., II. nadstr. (Medljatova hiša).

91

se priporočam prečastiti duhovščini za

26 1

izdelovanje cerkvenih paramentov.

Izdeluje cele ornate, kazule v vseh liturgičnih barvah pluvijale, obhajilne burze, stole in vse za službo božjo potrebne stvari, priprosto in najfineje, kakor se glasi naročilo, v svilnatem in zlatem vezanju. — Izdeluje tudi bandera in baldahine ter izvršuje vsakovrstno cerkveno perilo iz pristnega platna. — Vporablja samo dobro blago, cene po mogočnosti nizke, zagotavlja trpežno, vestno delo in hitro postrežbo. — Prenovljenje starih paramentov tudi radovoljno prevzame.

Rabite za streho Vaših hiš

2923 24-1

Eternit

ETERNIT-TOVARNA LJUDEVITA HATSCHKE LINZ, VOCKLABRUCK, DUNAJ, BUDIMPEŠTA, NYERGES-UJFALU

Glavno zastopstvo za južne dežele:

V. JANACH IN DRUG, TRST.

Vprašanja na založnika Teodorja Korna, krovec in klepar-
skega mojstra v Ljubljani, kjer se izdelujejo strešniki, kle-
parska in krovska dela iz različnega blaga.

Ilustrovani ceniki zastojni in franko.

Ilustrovani ceniki zastojni in franko.

Marijin trg šte. 1.

Največja zaloga najfinjših barv

za umetnike, od dr. Schönfelda & Co.

Fine oljate barve za študije, akvaralne trde in tekoče, tempera barve v tubah, pastelne barve. Raznobarna kreda. Zlate in raznobarne bronze. Pristno in kovinsko zlato, srebro in aluminijem v listih. Stampiljske barve. Ogije za risanje. Raznobarne tinte in tuši. Slikarsko platno in papir. Paleta, škatle za študije. Copiči za umetnike, slikarje in pleskarje.

Najnovejši

slikarski vzorci in papir za vzorce po najnižji ceni, najnovejše in moderne suhe, kemične prstene in rudniške barve.

Priznana najboljša in najzdatnejša

oljate barve

za pleskarje, stavbne in pohištvene mizarje in hišne posestnike itd., priporoča

Adolf Hauptmann

prva kranjska tovarna oljnatih barv, firnežev, lakov in steklarskega kleja.

Prodaja najboljšega mizarkega

lima

po najnižji ceni,

karbolineja

samo boljše vrste,

gipsa

alabastra in stukaturnega za podobarje in zidarje.

Ustanovljeno 1882. Zahtevajte cenike.

Putniki v Ameriko
Kateri želijo dobro, po ceni in
nanesljivo potovati naj se obrnejo
na
Simona Hmeteksa
v Ljubljani Kolodvorske ulice 28.
Kotavarska Pobjasna ulica se brezplačno

Seme

pravega kašelskega zelja
prodaja Ig. Mrcina v Zg.
Kašlju pri D. M. v Polju po
20 gr. K 110 poštne prosto.
Za pristnost in kaljivost se jamči.
Pošilja se z obratno pošto, proti
gotovini ali povzetju. — Zahvale
veliko kmetovalcev so na razpolago iz vseh krajev
Slovenije.

Motorje

najboljšega sistema,
mline in stiskalnice
za grozdje in sadje.

Železne blagajne,
stavbene potrebščine

in vso železnino

dobavlja po najnižjih
cenah slovenska vele-
trgovina z železnino
Fr. Stupica
v Ljubljani, Marije
Terezije cesta šte. 1.

Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje!

Denarni promet do 31. dec. 1908
čez 72 milijonov kron

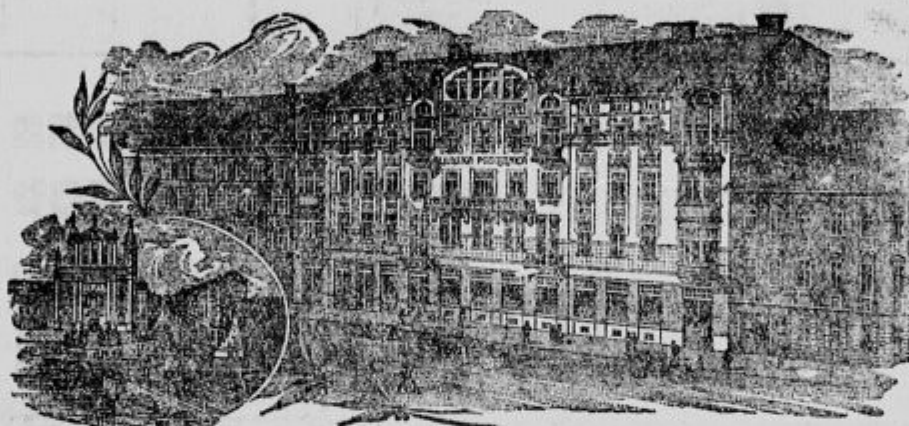
Lastna glavica K 420.537.92

Stanje vlog dne 31. majnika 1909
čez 20 milijonov kron

Ljudska Posojilnica

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

Miklošičeva cesta šte. 8, pritličje, v lastni hiši nasproti hotela
„Union“ za frančiškansko cerkevijo

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. ure zjutraj do
1. ure popoldan ter jih obrestuje po

4 1/2 %

brez kakega odbitka, tako da prejme vložnik od vsakih vlo-
ženih 100 kron čistih 4.50 kron na leto.

Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se njih obrestovanje
kaj prekinilo. Za nalaganje po pošti so poštno-hranilnične položnice na raz-
polaganje. Sprejema tudi vloge od svojih zadržnikov na tekoči račun ter daje
istim posojila proti vknjižbi z in brez amortizacije, na osebni kredit (proti po-
roštvu) in zastavi vrednostnih papirjev. Menjice se najkulantneje eskomptujejo

Dr. Ivan Sušteršič, predsednik. Josip Siška, stolni kanonik, podpredsednik —
Odborniki: Anton Belec, posestnik, podjetnik in trgovec v St. Vidu nad Ljubljano
Fran Povše, vodja, graščak, drž. in dež. poslanec. Anton Kobi, posestnik in trgovec,
Breg pri Borovnici. Karol Kauschegg, veleposestnik v Ljubljani. Matija Kolar,
stolni dekan v Ljubljani. Ivan Kregar, svetnik trgovske in obrtne zbornice in hišni
posestnik v Ljubljani. Fran Leskovic, hišni posestnik in blagovnik »Ljudske posojil-
nice«. Ivan Pollak ml., tovarnar. Karol Pollak, tovarnar in posestnik v Ljubljani.
Gregor Silbar, župnik na Rudniku.

Anton Schuster

Ljubljana

Stritarjeva ulica 7

priporoča

novosti konfekcije

za dame in deklice, bluz,
modnega blaga za dame
in gospode, delena cefira,
platna in batista.

Najboljše belo blago
različne garniture in

vsakovrstne
preproge.

Vzorci na zahtevanje
poštne prosti.

Solidno blago.

Nizke cene.

C. kr. oblastveno potrjeno učilišče

za krojno risanje

Franja Jesih

Ljubljana, Stari trg št. 28.

Dobi se tudi kraj po životni meri.

BERNHARDT-OVI

Petrolin- lokomobili in

motori Lokomobili od 3 do 20 konjskih sil
Motori od 1 do 50 konjskih sil

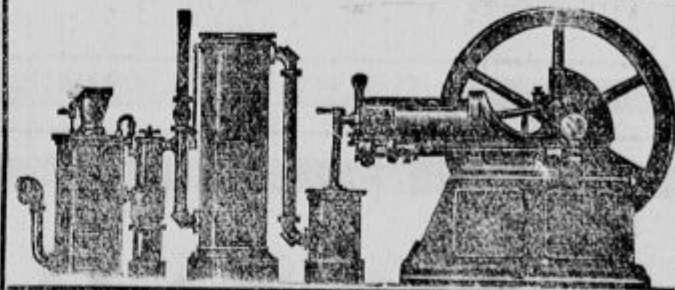
Obratni stroški 5—6 vin. za konjsko silo in uro.

Nobenega dima, nobenih saj, nobenega smradu, nobenega izpraša-
nega strojnika, nobene nevarnosti za eksplozije ali ogenj, nizki
nabavni stroški, se lahko postavijo v bivališčih, ni potreba nobe-
nega dimnika. Pripravljeni za takojšnji obrat.

Najceneja obratna moč za izvrševanje obrta, poljedelstva in industrije.

Ponudbe z ugodnimi plačilnimi pogoji. — Ceniki in nastavi na ogled poslanih strojev na zahtevo na razpolago.

C. kr. priv. tovarna za motorje in stroje **G. Bernhardtovi sinevi Dunaj XII./2**, Schönbrunnerstrasse št. 173, Sl.
Zastopnik: J. MIKULA, inženir, sodnijsko zaprisežen cenilec, Ljubljana, Cigaletova ulica 7.

Plinove sesalne-motorne naprave

10 do 100 konjskih sil, obratni stroški 1 do 3 v za konj. silo in uro.

2714 12-1

FR. MALLY & DR., parna opekarna in to-
varna zarezane opeke

V SREDNJIH GMELNJIH pri LJUBLJANI
..... Pisarna v Ljubljani, Resljeva cesta šte. 2

priporoča zarezano opeko, strojni strešnik, zidno opeko na stroj itd. naj-
boljše kakovosti in v poljubni množini. Za trpežnost zarezane opeke
I. in II. vrste se jamči najobširneje.

(1) 717

Prvi slovenski potrební zavod v Ljubljani, Prešernova ul. 44.

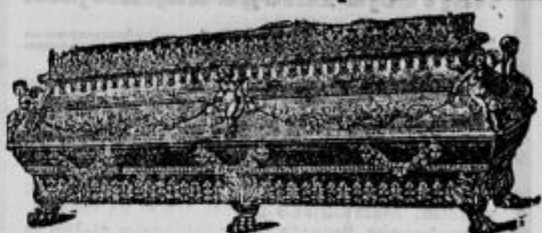
Priraja pogrebe od najpriprostejše do najelegantnejše vrste v odprtih kakor tudi v s kristalom zaprtih vozovih.

Ima bogato zalogo vseh potrebščin za mrliče, kakor: kovi-
naste in lepo okrašene lesene krste, čevlje, vence, umetne
Telefon št. 297. cvetlice. Najnižje cene.

Za slučaj potrebe se vljudno priporočajo

51 52 1

Turk in brata Rojina.

**Največja in najstarejša tovarna lončenih
pečij in raznih lončenih izdelkov**

Avog. Drelse v Ljubljani

Mnogokrat odlikovana

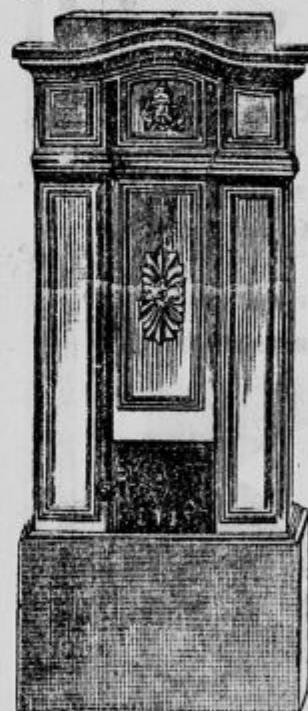
Mnogokrat odlikovana

Priporoča se sl. občinstvu in č. duhovščini v naročila na

štedilna ognjišča in peči

preproste in najfinejše, izvršene v poljubnih
modernih barvah in vzorcih najstrokov-
njaški, solidno in trpežno po nizkih cenah

Župniščem, samostanom in šolam dovoljujem znaten
popust ————— Ilustrovani ceniki so na razpolago

832

Tovarna **za čevlje**

F. L. POPPER, Chrudim, Češko.

Izdelek nedosežen glede trpežnosti, elegancie in priljubljenosti torej najboljši
izdelek monarhije, kar priznavajo vsi merodajni strokovnjaki. Naj torej nikogar
ne premotijo hvalisanja z drugih strani, vsak naj kupi le čevlje z znamko F. L. P.

===== Edina tovarna za Kranjsko: =====

Julija Štor, Ljubljana, Prešernova ul. 5.

Znamka F. L. P.

Znamka F. L. P.

830 52 1

1842 Ustanovljeno leta 1842
Slikarja napisov
 Stavb. in pohištvena pleskarja.
 Velika zbirka dr. Schönfeldovih
 barv v tubah za akadem. slikarje.
ELEKTRIČNI OBRAT.

Tovarna in prodaja oljnatih barv, firneža in laka
BRATA EBERL, LJUBLJANA
 Prodajalna in komptoir: MIKLOŠIČEVA CESTA ŠTEV. 6
 Telefon 154. Delavnica: IGRIŠKE ULICE ŠTEV. 8. Telefon 154.

1842 Ustanovljeno leta 1842
Zaloga čopičev za pleskarje sli-
karje in zidarje, štedilnega mazila
za hrastove pode, karbolineja itd.
 Priporočava se tudi sl. občinstvu
 za vsa v najino stroko spad. delo
 v mestu in na deželi kot priznana
 rečno in fino po najnižjih cenah.

Najcenejša vožnja v Ameriko.

E. Kristan

oblastveno koncesijoni-
 rana potovalna pisarna

za

:: Ameriko ::

v Ljubljani, Kolodvorske ulice šte. 41

3143 52-1

Najcenejša vožnja v Ameriko.

Ustanovljena 1847.

Ustanovljena 1847.

Tovarna pohištva J. J. Naglas

:: Ljubljana, Turjaški trg šte. 7. ::

Največja zaloga pohištva

za spalne in jedilne sobe, salone in gosposke
 sobe. Preproge, zastorji, modroci na vzmeti,
 - žimnati modroci, otroški vozički itd. -

Najnižje cene. 3091 52-1 Najsolidnejše blago.

Prvo kranjsko podjetje za umetno steklarstvo in slikanje na steklu

Augusta Agnola, Ljubljana

Donajska cesta št. 13 poleg „Figovca“

se priporoča prečistiti duhovščini in cerkvenim predstojništvom kakor
 p. n. občinstvu za prevzete in solidno izvršene vsakovrstnega

umetnega steklarstva in slikanja na steklo

za steklarstvo v figuralni in navadni orna-
 mentiki, stavbno ter portalno steklarstvo kakor
 vsakovrstna v to stroko spadajoča dela vse v najmo-
 dernejšem slogu in po najnižjih cenah.

Zaloga kakor velika izbira steklenega in porce-
 lanastega blaga vsake vrste, svetilk, zrcal, okvirov
 podob, izdelovanje okvirov za podobe itd. 3140 52-1

Narisi in proračuni na zahtevo zastoj.

Spričevala mnogih dovršenih del so na razpolago p. n.
 odjemalcem v ogled.

Kmetovalci pozor!

Alojzij Korsika, semenska trgovina
 v Ljubljani, Selenburgova ulica št. 5

Naznanjam, da mi je ravnokar došla velika množina travnega semena
 v 16 vrstah; travne mešanice sestavljam sam po navodilu kmetovalca. Nadalje
 tudi krmilna pesa, rudeča in rumena, nemška detelja lucerna, domača in
 štajerska, vsa preizkušena, v plombiranih vrečah, zanesljivo predalce
 čista. Potem veliko množino čebulčka za sajenje in veliko družega krmilnega
 in zelenjadnega semenja 10-1

Radi velike množine znatno znižane cene.

Izveček iz glavnega cenika je na frankirano zahtevanje poštne prosto na razpolago.

Zajamčeno blago!

Znižane cene!

= Fotografski umetni zavod =
Avg. Berthold

Ljubljana, Sodnijske ulice šte. 11.

Izvrševanje vseh v fotografsko stroko spadajočih
 naročil kakor: povečevanje, reproduciranje, foto-
 grafiranje tehničnih predmetov, interijerjev itd.

— Vsa dela se izvršujejo točno tudi v največji množini. —

Sodi.

Več vrst sodov ima naprodaj A. REPIC,
 sodarski mojster v Ljubljani, Trnovo. 1810 52-1

Gospodarsko društvo

Bermu, pošta Pazin, (Istra),
 posreduje brezplačno pri prodaji
 svojih udov. Cena je nizka. Vino
 je bele, rudeče in črne boje; ka-
 kovost izborna. (2983 1)

Lekarnarja

Edino pristen balzam
 iz lekar. pri angelju
 A. Thierry v Pregradi
 pri Rogoški Slatini

A. THIERRY-ja BALZAM

(Postavno zavarovano)

Edino pristen je z varstveno znamko REDOVNICA.

Učinkujoč pri žlednih težkočah, napenjanju, zasilenju, motenju prebave, kašlju, pljučnih
 boleznih, prsni boleznih, hripavosti itd.
 Čisti zunanje rane, olajšuje bolečine. 12 malih ali 6 dvojnih steklenic ali 1 velika posebna
 steklenica K 5-.

Lekarnarja A. THIERRY-ja edino pristo
CENTIFOLIJSKO MAZILO

zanesljivo učinkujoč pri prischih, ranah, ranitvah, vnetju še tako starem vseh vrst.
 2 lončka K 360. Naročile naj se naslavlajo na lekarno pri angelju

A. THIERRY v PREGRADI pri Rogoški Slatini.

Dobi se skoro v vseh lekarnah.

Najkrajša in najcenejša vožnja v Ameriko

z modernimi, velikimi brzoparniki iz
 Ljubljane čez Antwerpen v New-York in čez
 Antwerpen v Boston.

je proga
rdeče zvezde „Red Star Line“.

Na naših parnikih „Finland“, „Kroonland“,
 „Vaderland“, „Zeeland“, „Lapland“, „Menom-
 na“, „Maniton“, „Gothland“, „Marquette“ in
 „Samland“, kateri vsak teden v sobotah oskr-
 bujejo redno vožnjo med Antwerpenom in New-
 Yorkom, so snaznost, izborna hrana, vlijudna
 postrežba in spalnice ponovno urejene v kajite
 za 2, 4 in 6 oseb, za vsakega potnika eminent-
 nega pomena in traja vožnja 7 dni.

Odhod iz Ljubljane vsak torek popoldan.

Naša proga oskrbuje tudi po večkrat na mesec
 vožnjo čez Kanado, katera pa je izdatno ce-
 nejša kakor v New-York.

Pojasnila daje vladno potrjeni zastopnik

Franc Dolenc

v Ljubljani,

Kolodvorske ulice odslej št. 26, od južnega
 kolodvora na levo pred znano gostilno pri
 „Starem tišlerju“ 188 (52-1)

VODOVODI
 kanalizacije, kopališča

Načrti in izvršitev le pri
 domači specialni tvrdki.
 Tehniške ocene in načrti
 zastoj, ko se poveri delo.

Inžener-hidrotekt
Konrad Lachnik, Ljubljana
 Beethovenove ul. 4. Brzjavi: Lachnik, Ljubljana.

IZPELJAVA
 vseh poslovnih transakcij. - Izdajanje čekov, nakaznic in
KREDITNIH PISEM
 za vsa glavna in stranska mesta tu- in inozemstva.

C. KR. PRIV. MENJALNIČNA DELNIŠKA DRUŽBA
MERCUR OSREDNJA MENJALNICA:
 WOLLZEILE 1.
 Podružnice: Baden, Češka Kamnina, Geln,
 Jidin, Pizen, Praga, Urdun.

NAKUP IN PRODAJA
 vseh vrst rent, obligacij, državnih papirjev,
 akcij, prioritet, zastavnic, srečk i. t. d., i. t. d.
 Zavarovanje proti izgubi pri zbiranju srečk in vredn. papirjev
 Prospekte in cenike premij zastoj in franko.

HERBABNY-JEV podfosformato-kisli

APNEO-ZELEZNI SIRUP

Ta je že 40 let uveden, zdravniško preizkušen in priporočen prsi sirup. Odstranjuje slez, pomiljuje kašelj in vzbuja slast. Pospešuje prebavo in reditev in je izborno sredstvo za tvoritev krvi in kosti.

Cena steklenici K 2-50, po pošti 40 vinarjev več za zavitek.

Edino izdelovanje in glavna razpošiljatev: **Dr. Hellmannova lekarna „zur Barmherzigkeit“ (Herbabny-jev nasl.).**

V zalogi je še pri gospodih lekarnarjih v Ljubljani, Beljaku, Celju, Celovcu, Črnomlju, Novem mestu, Reki, Sovodnju, Št. Vidu, Trbižu, Trstu, Velikovu in Volšperku.

VARSTVENO ZAVAROVAN.

PURJODAL.

Jod sarsaparilla-izdelek čisti kri, pospešuje prebavo, lajša krče, kakor tudi nervozne bolezni. Povsod tam, koder se jod ali sarsaparilla izdelek predpisuje, se uporablja z najboljšim uspehom.

Cena steklenici K 2-20, po pošti 40 vinarjev več za zavitek.

DUNAJ VII./1. Kaiserstrasse 73-75.

Ponudimo vsako poljubno množino

480

Zarezane strešnike (prve vrste) za privezati ali prilepiti na late torej popolnoma varno proti nevihti).

zidarsko strojno opeko, Portland-cement, peči, štedilnike, šamotne plošče
za tlakanje cerkvâ, hodnikov i. t. d.

F. P. VIDIC & Komp. Ljubljana.

Na zahtevo pošljemo vzorce in prospekte takoj brezplačno.

Najboljše Klavirje in harmonije

iz prvovrstnih tu in inozemskih tvornic izposoja in prodaja najceneje tudi na dolga plačila brez zadajta edino le **Alfonz Breznik** narod. tvrdka učitelj Glasb. Matice, in zapriseženi strokovnjak

dežel. sodišča v Ljubljani Gradišče št. 11

Prevzema vsako-vrstna popravila in uglaševanja najceneje.

Velika najraznovrstnejša izbira. Ugodna zamenjava. 10 letno jamstvo 3668

Ceno češko posteljno perje!
5 kg nove skublje K 9-80 boljša K 12-—, belô kot pub mehko skubljen K 16-—, K 24-—, nežnobe kot pub mehko skubljen K 30-—, K 36-—. Pošilja iranko po po-vrzi. Zema dovoljena proti sarmitvi pošilja Bene-dikt Sachsel, Lobes 159, pri Pizau, Češko. 333 6-1

Vino na prodaj

v kletih slovenskih kmetov na morski obali Izola, Piran, leži na solnčnem bregu. Za pristnost jamči „Kizečka gospodarska za-druga“ v Medoših, pošta Piran, Istra. Vina so: refoško črni, cena 26 do 28 K 100 l, vina, belo, rumeno, cena 30 do 32 K 100 l, postavljeno na postajo Porteroze. Kdor kupi, 5 hekt. belega vina cena 28 K ali 5 hekt. črnega vina, cena 24 K, naj pošlje svoje sode na postajo. 1 3348

Hočete-li ceno mast?

Mnogo pohvalnih priznanj. 1 kg 84 dvovalnarikov, ocvirki 1 kg 42 dvovalnarikov. Naročila po 5 kg pošilja v lepih pločevinastih skatijah.

Jindřich Husák, Rozděllov, Kladno.

Priporočilo: Mast je izbornega okusa. Pošljite jo 50 kg. Spoštovanjem soproga tajnika, Černovice.

Polzkusite priporoč. okusno precvrto.

Modna in športna trgovina Pavel Magdič

Ljubljana, nasproti glavne pošte

Priporočila izgotovljene bluze, spodnja krila in vse moderne nakitne predmete po zelo ugodnih in brezkonkurenčnih cenah

Ogromna izbira damskih in otroških slamnikov in čepic

V oddelku za gospode:

vedno samo najnovejši klobuki, čepice, te- lovniki, srajce, kravate, palice, dežniki, rokavice in vsi modni predmeti. Za šport: vse potrebščine za turiste, kolesarje, lovce, --- tenis, „Orle“ in „Sokole“ ---

Narodne zastave, znaki, fra-kovi, i. t. d.

Pomladansko poročilo.

Blago za ženske obleke v vseh barvah in cenah. Polsvilnato perilno blago in fini cefir za bluze. Perilni kambrik v najlepših vzorcih in stalni barvi. Krasne svilene in polsvilene rute in šerpe.

Došlo v zelo veliki izbiri zadnje novosti!

Postrežba znano dobra, cene vsled velikega podjetja in ugodnega nakupa zelo priporočljive.

Za mnogobrojni obisk se priporoča

R. Miklauc
Ljubljana, Stritarjeva (Spitalska) ul. 5

Sedaj se tudi v prvem nadstropju prodaja na drobno, kjer sem uredil vzorno zalogo za moško in žensko blago. 513

Obstoj trdke čez 40 let.

2 nadstropna hiša

v sredini mesta, s kletmi in 8 stanovanji, priprava za vsako obrt, se iz proste roke prodaja za 29.000 K. Letni dohodek znaša 2600 K. Takoj je treba plačati samo 3000 K, ostanek po dogovoru. Več pove g. I. Kernc v Ljubljani, Hilserjeva ulica 12, 756 3-1

Kamnoseški izdelki iz marmorja za cerkvene in pohištvene oprave, spominki iz marmorja, granita ali sijemita, apno živo in ugašeno se dobi pri

Alojziju Vodniku

kamenarskem mojstru

:: Ljubljana ::
Kolodvorska
::: ulica :::

Daje po

4 1/2 0/0

UZAJEMNO PODPORNO DRUŠTVO V LJUBLJANI

KONGRESNI TRG 19 registrovana zadruga z omejenim poroštvo KONGRESNI TRG 19

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in jih obrestuje **po 4 1/2 0/0** brez odbitka, tako, da dobi vlagatelj od vsakih vložnih 100 K čistih 4 K 50 v na leto. Rent davek plačuje društvo samo. Druge hranilnične knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se njih obrestovanje prekinilo. Daje tudi svojim članom **predujme** na osebni kredit, vračljive v 7 1/2 letih (90 mesecih ali 390 tednih) v tedenskih, ozir. mesečnih obrokih, kakor tudi posojila na zadolžnice in menice

Dr. Fr. Dolšak l. r.,
zdravnik v Ljubljani, podpredsednik.

Prelat A. Kalan l. r.,
predsednik.

Kanonik I. Sušnik l. r.,
podpredsednik.